

H. K. Kristensen-prisen 1990

I 1978 indstiftedes H. K. Kristensen-prisen til minde om Vestjyllands store historiker lærer H. K. Kristensen, Lunde, som gennem et langt liv ved selvstudier af arkivalier og historiske kilder tilegnede sig en kolossal indsigt og viden om ikke blot lokalhistorien, men også amts og righistorien.

H. K. Kristensen forstod også gennem foredrag, bøger og artikler i et stort tal at delagtiggøre andre i sine resultater. H. K. forstod at forene faglig kvalitet med folkelig formidling.

H. K. Kristensen-prisen er uddelt 9 gange siden da og sidst i 1987.

Efter en pause i uddelingerne har bestyrelsen valgt i år at tildele prisen til Olga Pedersen fra Åstrup.

En kort præsentation. Olga Pedersen er gårdmandskone, tilflytter til sognet og i dag leder af Åstrup sognearkiv.

Du kender dit sognearkivs indhold ud og ind - et arkiv du overtog efter K. Høgsbro Østergård - din gode ven - og flyttede arkivet ind i dit

Formanden for Historisk Samfund for Ribe Amt, Søren Manøe, overrækker Olga Pedersen H. H. Kristensen-prisen 1990.

private hjem, indtil det fik nye lokaler. Du har nyordnet arkivet og som en af de første indført EDB på arkivet. Et velordnet og velfungerende arkiv, som i fagkredse nyder anerkendelse.

For nogle år siden blev der på DHF's årsmøde på Askov efterlyst resultater af de store indsamlinger fra lokalarkivernes side. Du tog opfordringen op og skrev bogen *Aastrup Sogn fra enevælde til udskiftning 1660-1790*. Straks man er i gang med bogen mærker man, at den er anderledes end sognehistorierne normalt. Anderledes fordi du ikke alene bruger din lokalhistoriske viden, men fordi du hele tiden sammenholder lokalhistorien med rigshistorien og får disse to enheder til at udgøre en helhed.

Dette er måske prøvet før, dog har vi aldrig set det så gennemført og vellykket som her. Det kan man kun gøre, når man magter begge dele, og det har du vist. Desuden er bogen og dens sprog en nydelse at læse.

Nu er bogen jo tidsbegrænset til 1660-1790, og det er vort håb og ønske, at den snart vil blive fulgt op af en fortsættelse frem mod vor tid. Det ville være godt ikke alene for Åstrup sogn, men Vestjylland som helhed.

Ved siden af dit daglige virke, får du også tid til at holde lokalhistoriske foredrag, undervise i lokalhistorie og skrive artikler om emner fra egnen, noget som vi også nyder godt af her i Historisk Samfund.

Du har gjort en fortjenstfuld indsats for det lokalhistoriske arbejde i Ribe amt og formået at forene faglig kvalitet med folkelig formidling, hvilket er helt i pagt med intentionerne i H. K. Kristensen-prisen. Derfor var det også for bestyrelsen et let valg at tildele dig prisen for 1990

Til lykke.

Et udvalg af historisk litteratur om Ribe amt

»Fra Ribe Amt« bringer hvert år en liste over bøger og tidsskriftartikler vedrørende Ribe amts historie. Oversigten er udarbejdet i samarbejde med Centralbiblioteket i Esbjerg. Redaktionen vil være taknemmelig for oplysninger, der kan bidrage til at gøre listen så fuldstændig som mulig.

Til orientering skal anføres, at når der i litteraturlisten henvises til: 1/ Egnsbogen 1989, så er det Grindsted-Billund egnen, der tænkes på, 2/ Lokalårbogen 1989, så er det Bramming kommune, der dækkes og 3/ Museumsavisen, så er det Vejen-Brørup-Holsted området, der dækkes af denne avis.

Historieformidling

Tidsskrifter

By, marsk og geest. 1. Årsberetning 1988. Den antikvariske Samling i Ribe (58 s., ill.).

Egnsbogen 1989. Grindsted/Billund (med årets begivenheder) 64 s., ill.

Fra Ribe Amt XXIV-3, 1989. (Red. af H. J. Larsen, A. Frandsen og J. Kusk; udg. af Hist. Samf. for Ribe Amt) 166 s., ill.

Historisk Arkiv for Brørup og Omegn. Årsskrift 1988-1989. (Red. af H. Nielsen) 68 s., ill.

Lokalårbogen 1989 (med glimt fra året 1989, red. af F. Just, H. Benmouyal, K. Nielsen og K. Frøsig; udg. af Lokalhistorisk Forening for Bramming kommune) 110 s., ill.

Mark og Montre 1989. (Red. af J. Selmer, H. Neldebjerg Jørgensen og P. Dragsbo; udg. af Kulturhistoriske Museer i Ribe Amt) 112 s., ill.

Museumsavisen nr. 19 1989. (Udg. af Holsted-Brørup-Vejlen Museumsforening) 32 s., ill.

Sjæk'len 1988. Årbog for Fiskeri- og Søfartsmuseet. (Red. af M. Hahn-Pedersen) 112 s., ill.

Ølgod Museum 1988 (med årets begivenheder, red. af S. Manøe) 93 s., ill.

Museer

Faber, O. og Jørgensen, H. N.: Blåbjerg Egnsmuseum (Mark og Montre 1989, s. 88-90).

Holm, P.: Dansk havfiskeris gennembrud 1880-1940 - museets nye permanente udstilling. (Sjæk'len 1988, s. 50-56).

Knudsen, S. Å.: Museet på Søndersov (Museumsavisen 19, s. 2-5).

Moses, S.: Museet i undervisningen (Museumsavisen 19, s. 22-23).

Tonn-Pedersen, A.: Hedebonden (Mark og Montre 1989, s. 91-95).

Årsberetning 1989 (Fiskeri- og Søfartsmuseet) (Sjæk'len 1988, s. 80-101).

De lokalhistoriske arkiver

Fra de lokalhistoriske arkivers arbejdsmark i Ribe amt i 1988 (Fra Ribe Amt 1989, s. 426-445).

Rasmussen, J. D.: Tanker i et arkiv (Mark og Montre 1989, s. 96-99).

Arkæologi

Fabech, C.: Gødsvang - et samfund med jernproduktion (Mark og Montre 1989, s. 16-21).

Fanning, T.: En irsk-nordisk bronzeringnål fra Ribe (Kuml 1986, s. 37-43).

Feveille, C., m.fl.: Ansgars Ribe endelig fundet - rapport over en udgravning ved Rosen Allé i Ribe 1989 (By, marsk og geest 1, s. 29-53).

Filtborg, I.: Bebyggelse i stenalderen øst for St. Andst (Museumsavisen 19, s. 24-27).

Frandsen, L. B.: En keramiklagfølge fra det ældste Ribe. Udgravninger 1985-86,

Nicolajgade 8 (Bebyggelse og Keramik fra 4.-9. årh., Esbjerg Museum 1989, s. 35-42).

Frandsen, L. B.: Middelalderbondens vandingsplads ved Lervad (Museumsavisen 19, s. 6-7).

Frandsen, L. B. og Jensen, S.: Hvor lå Ribe i vikingetiden? Et bidrag til Ribes topografi fra 8. til 11. århundrede (Kuml 1986, s. 21-35).

Frandsen, L. B. m.fl.: Byudgravning og bygningsarkæologiske undersøgelser i Ribe 1983-89 (By, marsk og geest 1, s. 3-28).

Hvass, S.: Vorbasse set fra et kronologisk synspunkt (Bebyggelse og keramik fra 4.-9. årh., Esbjerg Museum 1989, s. 48-51).

Knudsen, S. Å. og Rindel, P. O.: Selager - en sjældent velbevaret jernalderlandsby (Mark og Montre 1989, s. 5-15).

Madsen, P. K.: Dendrokronologiske undersøgelser af Ribe-huse - resultater og teknik (Bygningsarkæologiske Studier 1988, s. 53-59).

Madsen, P. K.: On the Dating of Medieval Pottery - in the Light of Recent Finds from Ribe (Journal of Danish Archeology, vol. 6, 1987, s. 190-197).

Madsen, P. K.: Små krukker fra Ribe (Hikuin 14, 1988, s. 79-94).

Mørup, P. E.: Lægelig runemagi i 700-tallets Ribe (Fra Ribe Amt 1989, s. 408-414).

Siemen, P.: Den middelalderlige bebyggelse i Esbjergområdet (Mark og Montre 1989, s. 30-39).

Siemen, P.: Husformer og randprofiler fra germansk jernalder og ældre vikingetid i Sydvestjylland (Bebyggelse og keramik fra 4.-9. årh., Esbjerg Museum 1989, s. 84-91).

Stoumann, I. og Roberti, F.: Frem i lyset (Mark og Montre 1989, s. 22-29).

Besættelsestiden

Momsen, K.: Da der var tyskere i Langskov (Hist. Arkiv for Brørup 1988-89, s. 47-49).

Landbrug, fiskeri og skovbrug

Landsbyer

Dragsbo, P.: Novrup i 200 år (Mark og Montre 1989, s. 40-48).

Gårdhistorie

Jensen, E. C.: Mølgård en gammel vestjysk hedegård i Ansager sogn (Ølgod Museum 1988, s. 44-48).

Jessen, S.: Fra gård til gård (Lokalårbogen 1989, s. 104-109).

Olesen, T.: Ølgod sogns gård- og slægts-historie (Ølgod 1988) 671 s., ill.

Selmer, J.: Museumsgården »Karensminde«. Fortid og Fremtid (Egnsbogen 1989, s. 3-7).

Vestergaard, E.: Gårdhistorier fra Plougslund by i Grene sogn, Ribe amt (Fjerritslev 1986) 61 bl., 1 tavle.

Herregårdshistorie

Knudsen, S. Å.: Et fortræffeligt kort over Sønderkov (Mark og Montre 1989, s. 66-67).

Andet

Jensen, E. B.: Hjedding mejerimuseum (Ølgod 1989) 19 s., ill.

Sydjysk Kartoffeleksportforening: 1939-1989 (Grindsted 1989) 23 s.

Fiskeri

Harboe, B.: Claus Sørensens arkiv (Sjæk'len 1988, s. 57-63).

Holm, P.: Sydvesten (Mark og Montre 1989, s. 73-75).

Skovbrug

Brønholt, G.: En hedebrand skabte Sdr. Omme plantage (Egnsbogen 1989, s. 45-47).

Bundesen, G.: Træk af Ølgod-Grindsted plantningsforenings 100-årige historie (Egnsbogen 1989, s. 34-39).

Industri og håndværk

Faber, O.: Verdsligt sølv fra gejstlige gemmer (Mark og Montre 1989, s. 68-72).

Lampe, J. K.: Tidsmåling og urmageri i og omkring Grindsted (Egnsbogen 1989, s. 13-14).

Lampe, J. K.: Urmageriet i Ribe Amt (Århus 1989) 79 s., ill.

Reher, S.: Scan-Avionics A/S - et moderne eventyr (Egnsbogen 1989, s. 40-44).

Riis, N.: Ølgod Uldspinderi (Ølgod Museum 1988, s. 23-26).

Søndergård, P.: Da lyset kom til Grindsted (Egnsbogen 1989, s. 8-12).

Trafik og kommunikation

Andersen, A.: Bramming station (Lokalårbogen 1989, s. 38-41).

Gøttsche, M.: Registrering og opmåling af småfartøjer i Ribe amt (Sjæk'len 1988, s. 24-34).

Hahn-Pedersen, M.: Fanø i sejskibstid - et overblik (Esbjerg 1989) 48 s., ill.

Hahn-Pedersen, M. og Pedersen, H. M.: Omkring et skibsportræt - »Prins Valdemar« af Fanø (Sjæk'len 1988, s. 8-23).

Hahn-Pedersen, M. og Pedersen, H. M.: Prinsen og Prinsessen - to storejlere fra Fanø (Esbjerg 1989) 48 s., ill.

Manø, S.: Da Gårde fik sin jernbanestation (Ølgod Museum 1988, s. 49-58).

Manø, S.: Ølgod-uheldet - 10. marts 1908 (Togfløjten. Lokomotivklubben KLK 1, 1989, s. 17-21).

Mortensen, M.: Esbjerg Postkontor 100 år (Esbjerg 1989).

Retsvæsen

Beck, M.: Agterskib på afveje - og hvad det kan føre med sig (Fra Ribe Amt 1989, s. 394-403).

Kjærgaard Birks tingbøger, bd. 2 (1989) 135 bl.

Lind, J.: Razzia i Grindsted Dal (Fra Ribe Amt 1989, s. 326-341).

Ribe Amts Politiforening 75 år, 1914-1989 (Varde 1989) 22 s., ill.

Socialhistorie

Børnerådgivningscentret for Ribe amt; 1963 - 25 år - 1988 (Esbjerg 1988) 30 s., ill.

Riis, N.: Den spanske syge (Ølgod Museum 1988, s. 20-22).

Kulturelle forhold

Arkitektur

Madsen, P. K.: Det lille hus (Skalk 6, 1989, s. 3).

Manø, S.: Fra Teknisk Skole til Rådhus (Mark og Montre 1989, s. 49-52).

Søndergaard, S. M.: »Bjerget« i Askov (Fra Ribe Amt 1989, s. 384-387).

Søndergaard, S. M.: Klassicistiske huse i Ribe (Bygningsarkæologiske Studier 1988, s. 27-52).

Kunst

Adriansen, I.: Skibelund Krat - dansk mødested, mindepark og nationalmonument (Sønderjysk Månedsskrift 2, 1988, s. 50-54).

Billedkunstens hvem-hvad-hvor i Ribe amt (1988) ill.

Buurgaard, L. og Frandsen, A.: Træet i stenen. Billedhuggeren Niels Hansen Jakobsens gravmæler og mindsten (1989) 76 s., ill.

Christiansen, A.: Hans Tyrrestrup (Mark og Montre 1989, s. 81-87).

Konkylien (Esbjerg 1988) 32 s. ill.

Riber, A.: Kunstmaleren Peter Riber (Ølgod museum 1988, s. 33-38).

Sørensen T.: Esbjerg indtil 1989 i malerkunst og farver (Esbjerg 1989) 584 s., ill.

Tyrrestrup, H.: Etruskisk inspiration (Esbjerg 1989) 35 s., ill.

Kirkehistorie

Kirkebygningen

Jensen, M.: Nollund kirke (Egnsbogen 1989, s. 17-21).

Møller, E., Nyborg, E. og Poulsen, N. J.: Vester Starup, Grimstrup, Vester Nykirke og Fåborg (Danmarks Kirker, Ribe amt, 16, 1989) 128 s., ill.

Zions kirke 1914-1989 (Esbjerg 1989) 23 s., ill.

Kirkelige bevægelser

Thygesen, M.: Indre Missions fiskerne i Esbjerg (i »Folk og tro«, red. af V. Wåhlin 1988).

Træk af missionens historie i Henne 1868-1989 (Nr. Nebel 1989) 38 s.

Andet

Jørgensen, H. N.: Sydvestjyske kirkegårde (Mark og Montre 1989, s. 58-65).

Karnøe, K.: Tidevand (Herning 1989) 199 s., ill.

Manøe, S. og Jensen, T.: På hat med pastor Olrik (Ølgod Museum 1988, s. 27-32).

Uddannelse og skole

Brandt-Pedersen, F.: Rod i det grundtvigske (1989) 180 s., ill.

Ilsoe, L.: Ribe Katedralskole - og Stiftsbibliotek (Ribe Stiftsbog 1989, s. 109-113).

Jerne Skole 1749-1989 (Esbjerg 1989) 18 s., ill.

Pedersen, O.: Vestjyske vinterlærere, årgang 1886 (Fra Ribe Amt 1989, s. 342-356).

Sørensen, H. V.: Træk af Donslund Skoles historie indtil 1945 (Egnsbogen 1989, s. 22-25).

Warming, C.: Da den sorte skole kom til Darum (Kronik, Vestkysten 11.8.1989).

Folkekultur

Foreningsliv

Aggeboe, K.: Horne Idrætsforening, stiftet 20. april 1903, 85 år. Horne Idrætspark, indviet 17. juli 1938, 50 år (Varde 1988) 44 s., ill.

Assenbækmølle Spejdercenter: 1964-1989 (Esbjerg 1989) 42 s., ill.

Bennedsen, K.: Husholdningsarbejde i krig og fred (Lokalårbogen 1989, s. 47-56).

Fanø Folkedansforening 1964-1989 (Fanø 1989) 23 s., ill.

Forsamlingshuse i Ribe amt (Ribe 1989) 39 s., ill.

50-års jubilæum 1988: Vejen Badmintonklub: stiftet 28. oktober 1938 (Vejen 1988) 23 s., ill.

Paludan, A. M.: Ribe Byes forenede Klub-selskab ca. 1800-1840 (Fra Ribe Amt 1989, s. 388-393).

Sørensen, K.: Gørding Husholdningsforening (Lokalårbogen 1989, s. 42-46).

Andet

Dragsbo, P.: Ved Fanø Nordsøstrand pst strand, pst strand, pst strand (Mark og Montre 1989, s. 76-80).

Politisk historie

Nielsen, O. N.: Byrådsvalget i Varde 1909 (Varde 1989) 17 s., ill.

Personalhistorie

Christensen, H., Fåborg. Nielsen, A. M.: En ligtale over en dansk soldat død i preussisk krigsfangenskab i 1864 (Fra Ribe Amt 1989, s. 404-407).

Christensen familien, Sdr. Vejrup. Slægtsbog for efterkommere efter Iver Christensen, gårdejer og sognefoged i Sdr. Vejrup, Vejrup sogn, født 1812 (Fredericia 1986) 121 bl.

Frandsen familien, Grimstrup. Slægtsbog for efterkommere efter Herman Frandsen, gårdejer i Hjortkær, Grimstrup sogn, født 1795 (Fredericia 1987) 52 bl.

Fredslund, Laust, Brørup. Fredslund, L.: Nogle furer fra min pløjemark (Hist. Arkiv for Brørup 1988-89, s. 3-23).

Jessen familien, Ny Alsbrogård. Jessen, T. og J. L.: De jyske piger (Lokalårbogen 1989, s. 89-97).

Justesen, J. P., Brørup. Hansen, T.: Mindestenen for mejeribestyrer Justesen (Hist. Arkiv for Brørup 1988-89, s. 24-31).

Mulvad slægten. Slægtsbogen Mulvad (1989).

Pagh, Henrik, Esbjerg. Vagtel, H.: Pioner i en pionerby: grosserer i Esbjerg, konsul Henrik Pagh (1859-1922): ascender og descender (Århus 1986) 115 bl., ill.

Pedersen familien, Janderup. Hertzum-Larsen, H.: Niels Pedersen og Ingeborg Christensdatter i Janderup: forslægt og efterslægt (Lemvig 1989) 184 s., ill.

Pedersen, P. K., Darum. Pedersen, P. K.: Erindringer (Fra Ribe Amt 1989, s. 365-384).

Schou, P., Bramming. Lauridsen, J. G.: En fastømret vestjyde. Lidt om P. Schou, der endte som mangemillionær i København (Lokalårbogen 1989, s. 84-88).

Sørensen, Frode, Oksbøl. Sørensen, F.: Erindringsbilleder og Eftertanker (Fra Ribe Amt 1989, s. 304-325).

Tonnesen, Tonnes J., Bramming. Tonnesen, T. J.: Tonnesens barndomsminde (II) (Lokalårbogen 1989, s. 73-83).

Ribe Amt eller dele deraf

Beck, M.: Agterskib på afveje - og hvad det kan føre med sig (Fra Ribe Amt 1989, s. 394-403).

Billedkunstens hvem-hvad-hvor i Ribe amt (1988).

Bundesen, G.: Træk af Ølgod-Grindsted plantningsforenings 100-årige historie (Egnsbogen 1989, s. 34-39).

Børnerådgivningscentret for Ribe amt: 1963 - 25 år - 1988 (Esbjerg 1988) 30 s., ill.

Egnsbogen 1989: Grindsted/Billund (med årets begivenheder) 64 s., ill.

Faber, O.: Verdsligt sølv fra gejstlige gemmer (Mark og Montre 1989, s. 68-72).

Fra de lokalhistoriske arkivers arbejds-
mark i Ribe amt i 1988 (Fra Ribe Amt
1989, s. 426-445).

Fra Ribe Amt XXIV-3, 1989 (red. af H.
J. Larsen, A. Frandsen og J. Kusk; udg.
af Hist. Samf. for Ribe Amt) 166 s., ill.

Fredslund, L.: Nogle furer fra min plø-
jemark (Hist. Arkiv for Brørup
1988-89, s. 3-23).

Forsamlingshuse i Ribe amt (Ribe
1989) 39 s., ill.

Gøttsche, M.: Registrering og opmåling
af småfartøjer i Ribe amt (Sjæk'len
1988, s. 24-34).

Holm, P.: Sydvesten (Mark og Montre
1989, s. 73-75).

Jørgensen, H. N.: Sydvestjyske kirke-
gårde (Mark og Montre 1989, s. 58-65).

Lampe, J. K.: Urmageriet i Ribe amt
(Århus 1989) 79 s., ill.

Mark og Montre 1989 (red. af J. Selmer,
H. N. Jørgensen og P. Dragsbo, udg. af
Kulturhistoriske Museer i Ribe Amt)
112 s., ill.

Moses, S.: Museet i undervisningen
(Museumsavisen 19, s. 22-23).

Museumsavisen 19, 1989 (udg. af Hol-
sted-Brørup-Vejen Museumsforening).

Møller, E., Nyborg, E. og Poulsen, N. J.:
Vester Starup, Grimstrup, Vester Ny-
kirke og Fåborg (Danmarks Kirker,
Ribe Amt, hæftet 19, 1989) 128 s., ill.

Pedersen, O.: Vestjyske vinterlærere,
årgang 1886 (Fra Ribe Amt 1989, s.
342-356).

Ribe Amts Politiforening 75 år, 1914-
1989 (Varde 1989) 22 s., ill.

Siemen, P.: Husformer og rundprofiler
fra germansk jernalder og ældre vikin-
getid i Sydvestjylland (Bebyggelse og
keramik fra 4.-9. årh. Esbjerg Museum
1989, s. 84-91).

Sjæk'len 1988 (red. af M. Hahn-Peder-
sen, Årbog for Fiskeri- og Søfartsmuse-
et, 112 s., ill.).

Slægtsbogen Mulvad (1989).

Sydjysk Kartoffeleksportforening
1939-1989 (Grindsted 1989).

Tougaard, S.: Vadehavets mudder på
museum (Mark og Montre 1989, s.
100-104).

Billund kommune

Grene sogn

Reher, S.: Scan-Avionics A/S - et mo-
derne eventyr (Egnsbogen 1989, s.
40-44).

Vestergaard, E.: Gårdhistorie fra
Plouglund by i Grene sogn, Ribe amt
(Fjerritslev 1986) 61 bl., 1 tv.

Vorbasse sogn

Hvass, S.: Vorbasse set fra et kronolo-
gisk synspunkt (Bebyggelse og keramik
fra 4.-9. årh. Esbjerg Museum 1989, s.
48-51).

Blåbjerg kommune

Henne sogn

Træk fra missionens historie i Henne
1868-1989 (Nr. Nebel 1989) 38 s.

Nr. Nebel sogn

Faber, O. og Jørgensen, H. N.: Blaa-
bjerg Egnsmuseum (Mark og Montre
1989, s. 88-90).

Blåvandshuk kommune

Ho sogn

Manøe, S.: Salget af øen Langli 1913
(Fra Ribe Amt 1989, s. 357-361).

Manøe, S.: Skatten på Langli (Skalk
1989, nr. 2, s. 32).

Aal sogn

Knudsen, S. Å. og Rindel, P. O.: Selager
- en sjældent velbevaret jernalderlands-
by (Mark og Montre 1989, s. 5-15).

Sørensen, F.: Erindringsbilleder og Ef-
tertanker (Fra Ribe Amt 1989, s.
304-325).

Bramming kommune

Jessen, S.: Fra gård til gård (Lokalår-
bogen 1989, s. 104-109).

Kjærgaard Birks tingbøger (Oxbøl
1988, bind 2).

Lokalårbogen 1989 (med glimt fra året
1989), (red. af F. Just, H. Benmouyal,
K. Nielsen og K. Frøsig, udg. af Lokal-
historisk forening for Bramming
kommune) 110 s., ill.

Bramming sogn

Andersen, A.: Bramming station (Lo-
kalårbogen 1989, s. 38-41).

Lauridsen, J. G.: En fasttømret vestjy-
de. Lidt om P. Schou, der endte som
mangemillionær i København (Lokal-
årbogen 1989, s. 84-88).

Petersen, D.: Familien vejassistent Pe-
tersen (Lokalårbogen 1989, s. 55-67).

Darum sogn

Pedersen, P. K.: Erindringer (Fra Ribe
Amt 1989, s. 365-384).

Rasmussen, J. H.: Glimt fra Darum i
1800-tallet (Fra Ribe Amt 1989, s.
362-364).

Warming, C.: Da den sorte skole kom til
Darum (kronik, Vestkysten 11.8.1989).

Gørding sogn

Bennedsen, K.: Husholdningsarbejde i
krig og fred (Lokalårbogen 1989, s.
47-56).

Sørensen, K.: Gørding Husholdningsforening (Lokalårbogen 1989, s. 42-46).

Hunderup sogn

Tonnesen, T. J.: Tonnesens barndoms-minder (II) (Lokalårbogen 1989, s. 73-83).

Vejrup sogn

Nielsen, M.: Minder fra Rebelsig (Lokalårbogen 1989, s. 98-101).

Slægtsbog for efterkommere efter Iver Christensen, gårdejer og sognefoged i Sdr. Vejrup, Vejrup sogn, født 1812 (Fredericia 1986) 121 bl.

Vilslev sogn

Jessen, T. og J. L.: De jyske piger (Lokalårbogen 1989, s. 89-97).

Brørup kommune

Historisk arkiv for Brørup og Omegn; Årsskrift 1988-89 (red. af H. Nielsen) 68 s., ill.

Brørup sogn

Hansen, T.: Mindsten for mejeribestyrer Justesen (Hist. Arkiv for Brørup 1988-89, s. 24-31).

Folding sogn

Juhl, H. O.: Barndomshjemmet i Foldingbro (Hist. Arkiv for Brørup 1988-89, s. 32-39).

Knudsen, S. Å.: Et fortræffeligt kort over Sønderskov (Mark og Montre 1989, s. 66-67).

Knudsen, S. Å.: Museet på Sønderskov (Museumsavisen 19, s. 2-5).

Momsen, K.: Da der var tyskere i Langskov (Hist. Arkiv for Brørup 1988-89, s. 47-49).

Esbjerg kommune

Sørensen, T.: Esbjerg indtil 1989 i malerkunst og farve (Esbjerg 1989) 584 s., ill.

Thygesen, M.: Indre Missions fiskerne i Esbjerg (i »Folk og Tro«, red. af V. Wåhlin) (1988).

Esbjerg købstad

Bruhn, V.: Bomber over Esbjerg - et 50 års minde (Fra Ribe Amt 1989, s. 294-303).

Christiansen, A.: Hans Tyrrestrup (Mark og Montre 1989, s. 81-87).

Harboe, B.: Claus Sørensen arkiv (Sjæk'len 1988, s. 57-63).

Holm, P.: Dansk havfiskeris gennembrud 1880-1940 - museets nye permanente udstilling (Sjæk'len 1988, s. 50-56).

Iversen, H.: Esbjerg bymiljø - et stykke praktisk græsrodsarbejde (Mark og Montre 1989, s. 105-108).

Konkylien (Esbjerg 1988) 32 s., ill.

Mortensen, M.: Esbjerg Postkontor 100 år (Esbjerg 1989).

Rasmussen, J. D.: Tanker i et arkiv (Mark og Montre 1989, s. 96-99).

Sondrup, K.: Knækæg; et lille hjørne af Esbjergs historie (Esbjerg 1988) 48 s., ill.

Tyrrestrup, H.: Etruskisk inspiration (Esbjerg 1989) 35 s., ill.

Vagtel, H.: Pioner i en pionerby; grosse- rer i Esbjerg konsul Henrik Pagh (1859-1922) ascenderter og descenderter (Århus 1986) 115 bl., ill.

Zions kirke 1914-1989 (Esbjerg 1989) 23 s., ill.

Årsberetning 1988 (Fiskeri- og Søfartsmuseet) (Sjæk'len 1988, s. 80-101).

Jerne sogn

Dragsbo, P.: Novrup i 200 år (Mark og Montre 1989, s. 40-48).

Jerne skole 1749-1989 (Esbjerg 1989) 18 s., ill.

Siemen, P.: Den middelalderlige bebyggelse i Esbjergområdet (Mark og Montre 1989, s. 30-39).

Fanø kommune

Fanø Folkedansforening 1964-1989 (Fanø 1989) 23 s., ill.

Hahn-Pedersen, M.: Fanø i sejskibstiden - et overblik (Esbjerg 1989) 48 s., ill.

Hahn-Pedersen, M. og Pedersen, H. M.: Prinsen og Prinsessen - to storsejle- re fra Fanø (Esbjerg 1989, 48 s., ill.).

Nordby sogn

Dragsbo, P.: Ved Fanø Nordsøstrand, pst strand, pst strand, pst strand (Mark og Montre 1989, s. 76-80).

Hahn-Pedersen, M. og Pedersen, H. M.: Omkring et skibsportræt - »Prins Valdemar« af Fanø (Sjæk'len 1988, s. 8-23).

Sønderho sogn

Frederiksen, N.: Sønderho - en skipper- by i Vadehavet (1989).

Grindsted kommune

Lampe, J. K.: Tidsmåling og urmageri i og omkring Grindsted (Egnsbogen 1989, s. 13-14).

Grindsted sogn

Jensen, M.: Nollund kirke (Egnsbogen 1989, s. 17-21).

Lind, J.: Razzia i Grindsted Dal (Fra Ribe Amt 1989, s. 326-341).

Schmidt, K.: Et ægtepars tragiske død i Grindsted Dal for godt 200 år siden (Egnsbogen 1989, s. 51-54).

Selmer, J.: Museumsgården »Karens- minde« - fortid og fremtid (Egnsbogen 1989, s. 3-7).

Søndergård, P.: Da lyset kom til Grind- sted (Egnsbogen 1989, s. 8-12).

Tonn-Pedersen, A.: Hedebonden (Mark og Montre 1989, s. 91-95).

Hejnsvig sogn

Sørensen, H. V.: Træk af Donslund sko- les historie indtil 1945 (Egnsbogen 1989, s. 22-25).

Sdr. Omme sogn

Brønholt, G.: En hedebrand skabte Sdr. Omme plantage (Egnsbogen 1989, s. 45-47).

Helle kommune

Fåborg sogn

Nielsen, A. M.: En ligtale over en dansk soldat død i preussisk krigsfangeskab i 1864 (Fra Ribe Amt 1989, s. 404-407).

Grimstrup sogn

Slægtsbog for efterkommere efter Herman Frandsen, gårdejer i Hjortkær, Grinstrup sogn, født 1795 (Fredericia 1987) 52 bl.

Stouman, I. og Roberti, F.: Frem i lyset (Mark og Montre 1989, s. 22-29).

Holsted kommune

Føvling sogn

Frandsen, L. B.: Middelalderbondens vandingsplads ved Lervad (Museumsavisen 1989, s. 6-7).

Ribe kommune

By, marsk og geest I. Årsberetning 1988 (Den antikvariske samling i Ribe) 58 s., ill.

Mandø sogn

Karnøe, K.: Tidevand (Herning 1989) 199 s., ill.

Ribe købstad

Fanning, T.: En irsk-nordisk bronze ringnål fra Ribe (Kuml 1986, s. 37-43).

Feveille, C. m.fl.: Ansgars Ribe endelig fundet - rapport over en udgravning ved Rosen Allé i Ribe 1989 (By, marsk og geest I, s. 29-53).

Frandsen, L. B.: En keramiklagfølge fra det ældste Ribe. Udgravninger 1985-86, Nicolajgade 8 (Bebyggelse og Keramik fra 4.-9. årh. Esbjerg Museum 1989, s. 35-42).

Frandsen, L. B. m.fl.: Byudgravning og bygningsarkæologiske undersøgelser i Ribe 1983-89. (By, marsk og geest I s. 3-28).

Frandsen, L. B. og Jensen, S.: Hvor lå Ribe i vikingetiden? Et bidrag til Ribes topografi fra 8. til 11. århundrede (Kuml 1986, s. 21-35).

Guldborg, M.: En gammel by i nutiden (Mark og Montre 1989, s. 53-57).

Ilsøe, L.: Ribe Katedralskole og Stiftsbibliotek (Ribe Stiftsbog 1989, s. 109-113).

Madsen, P. K.: Dendrokronologiske undersøgelser af Ribe huse. Resultater og teknik. (Bygningsarkæologiske Studier 1988, s. 53-59).

Madsen, P. K.: Det lille hus (Skalk nr. 6, 1989, s. 3).

Madsen, P. K.: On the Dating of Medieval Pottery - in the light of Recent Finds from Ribe (Journal of Danish Archeology vol. 6, 1987, s. 190-197).

Madsen, P. K.: Små krukker fra Ribe (Hikuin 14, 1988, s. 79-94).

Mørup, P. E.: Lægelig runemagi i 700-tallets Ribe (Fra Ribe Amt 1989, s. 408-414).

Paludan, A. M.: Ribe Byes forenede Klubselskab ca. 1800-1840 (Fra Ribe Amt 1989, s. 388-393).

Søndergaard, S. M.: Klassicistiske hus i Ribe (Bygningsarkæologiske Studier 1988, s. 27-52).

Varde kommune

Horne sogn

Aggeboe, K.: Horne Idrætsforening stiftet 20. april 1903, 85 år - Horne Idrætspark, indviet 17. juli 1938, 50 år (Varde 1988) 44 s., ill.

Janderup sogn

Hertzum-Larsen, H.: Niels Pedersen og Ingeborg Christensdatter i Janderup; forslægt og efterslægt (Lemvig 1989) 184 s., ill.

Varde købstad

Nielsen, O. N.: Byrådsvalget i Varde 1909 (Varde 1989) 17 s., ill.

Vejen kommune

Andst sogn

Filtensborg, I.: Bebyggelse i stenalderen øst for St. Andst (Museumsavisen 19, s. 24-27).

Askov sogn

Adriansen, I.: Skibelund Krat - dansk mødested, mindepark og nationalmonument (Sønderjysk Månedsskrift 2, 1988, s. 50-54).

Brandt-Pedersen, F.: Rod i det grundtvigske (1989) 180 s., ill.

Søndergaard, S. M.: »Bjerget« i Askov (Fra Ribe Amt 1989, s. 384-387).

Vejen sogn

Buurgård, L. og Frandsen, A.: Træet i stenen. Billedhuggeren Niels Hansen Jakobsens gravmæler og mindesten (1989) 76 s., ill.

50 års jubilæum 1988; Vejen Badmintonklub; stiftet 28. oktober 1938 (Vejen 1988) 23 s., ill.

Larsen, H. J. L.: Vejen - en stationsby og dens første hektiske tid (Museumsavisen 19, s. 8-21).

Ølgod kommune

Ølgod Museum 1988 (med årets begivenheder) (red. af S. Manøe) 93 s., ill.

Ansager sogn

Jensen, E. C.: Mølgård en gammel vestjysk hedegård i Ansager sogn (Ølgod Museum 1988, s. 44-48).

Tistrup sogn

Assenbækmølle Spejdercenter; 1964-1989 (Ølgod 1989) 42 s., ill.

Fabeck, C.: Gødsvang - et samfund med jernproduktion (Mark og Montre 1989, s. 16-21).

Manøe, S.: Da Gårde fik sin jernbestation (Ølgod Museum 1988, s. 49-58).

Ølgod sogn

Jensen, E. B.: Hjedding mejerimuseum (Ølgod 1989) 19 s., ill.

Manøe, S.: Fra Teknisk Skole til Rådhus (Mark og Montre 1989, s. 49-52).

Manøe, S.: Ølgod - uheldet - 10. marts 1908 (Togfløjten. Lokomotivklubben KLLK, 1, 1989, s. 17-21).

Manøe, S. og Jensen, T.: På hat med pastor Olrik (Ølgod Museum 1988, s. 27-32).

Olesen, T.: Ølgod sogn gård- og slægts-historie (Ølgod 1988) 67Ls., ill.

Riber, A.: Kunstmaleren Peter Riber (Ølgod Museum 1988, s. 33-38).

Riis, N.: Den spanske syge (Ølgod Museum 1988, s. 20-22).

Riis, N.: Ølgod Uldspinderi (Ølgod Museum 1988, s. 23-26).

Skovbjerg, E.: Minder fra dyrlægehjemmet på Østerbro 5 i Ølgod (Ølgod Museum 1988, s. 8-19).

Nye medlemmer

Bramming: Eigil Rohde-Johansen, *Esbjerg:* Poul Agerbæk, Carl Drøhse, H. P. Fogd, Morten Mortensen, Ruth V. Sørensen, *Føvling:* P. Svarrer, *Glejbjerg:* H. C. Andersen, *Henne:* Else Cranon, *Holsted:* Poul Pedersen, *Lyhne:* Laurids Bundgård, *Nr. Nebel:* Nr. Nebel Læseklub, *Ribe:* Martin Grün, Elly Høj, *Sig:*

Ruth Madsen, Lone og Hans Tyrrestrup, *Varde:* Birgit Jespersen, N. K. Larsen, Karen M. Madsen, Niels Chr. Poulsen, *Vejen:* Poul Erik Mørup.

Uden for amtet:

Virum: Aase Andreasen.

Bestyrelsens beretning for 1989

I bestyrelsens beretning sidste år fremgik det, at 5 års underskud nu var vendt til et overskud.

Arbejdet i år i Historisk Samfund har været præget af, at det har været bestyrelsens hensigt at fastholde den stramme økonomi og få oparbejdet en kapital, således at vi fremover har muligheder for at tage nye initiativer op. Som det vil fremgå af kassererens beretning, har denne holdning resulteret i, at vi i år kan møde med et overskud på 42.345 kr.

Hvad har så været medvirkende hertil, og er det gået ud over vore aktiviteter, er vore medlemmer tilfredse med den nyordning, som har fundet sted? Den forbedrede økonomi skyldes bl.a. at bestyrelsens forslag på sidste års generalforsamling om en stigning fra 90 kr. til 95 kr. blev stemt ned, og i stedet hævet til 100 kr. Det synes vore medlemmer at kunne have accepteret.

Vore tilskudsgivere: Staten, Ribe Amtsråd og amtets kommuner - alle med undtagelse af én kommune - har støttet vort arbejde, noget vi ved denne lejlighed gerne vil sige tak for. Desuden er vi støttet af Bikuben i Ribe og firmaet Oskar Nielsen A/S i Esbjerg, også tak til disse.

De største afvigelser er imidlertid sket på udgiftssiden.

På grund af Esbjerg Seminariums nedlæggelse/overflytning til Ribe er vort gratis lejemål på seminariet ophørt, og ekspeditionen er flyttet til vort bestyrelsesmedlem Ejvind Busk Jensens private bopæl. Busk Jensen har imidlertid tilbudt at passe ekspeditionen for en betydelig mindre udgift, end vi havde tidligere, det har også styrket økonomien.

Portoudgifterne er årligt stigende og udgør i dag en stor post i vort regnskab. For ligesom at begrænse denne udgift har bestyrelsen besluttet at fastlægge udsendelserne til vore medlemmer. Til eksempel kan anføres, at en meddelelse til medlemskredsen koster os mindst 4.000 kr. og årbogens udsendelse ca. 15.500 kr., så kan vi spare noget her, er der store penge at tjene.

Derfor har bestyrelsen bestemt følgende vedrørende medlemsudsendelser: I marts måned udsendes indbydelse til årsmødet med dagsordenen for generalforsamlingen. Samtidig vedlægges kontingentindbetalingskortet, indbydelsen til sommerudflugten med tilmeldingsblanket, årsprogram vedlægges denne forårsudsendelse.

Årbogen udsendes i september måneds første halvdel. Med årbogen sendes indbydelsen til Historisk Søndag og efterårsmødet, sidstnævnte finder sted i oktober måned.

Udsendelsen af årbogen er også berørt af nyordningen, idet de enkelte bestyrelsesmedlemmer har påtaget sig for benzinudgiften at bringe årbøgerne ud i deres lokalområder, derved har vi kunnet nedbringe portoudgiften betydelig. Bestyrelseskollegerne fortjener et klap på skulderen for denne holdning til Historisk Samfunds arbejde.

Bestyrelsen

Ved årsmødet sidste år var samtlige valg til bestyrelsen genvalg, og ved konstitueringen gentog det samme sig.

Der har i år været afholdt 4 bestyrelsesmøder.

Møder

Sidste årsmøde blev holdt på Lillesø-skolen ved Ansager, hvor museumsinspektør Steen Hvass fra Vejle Museum holdt et spændende lysbilledforedrag om de omfattende udgravninger af landsbyerne omkring Vorbasse. Ved mødet blev foreningens generalforsamling afholdt. Ca. 50 deltog i mødet.

Efterårsmødet var lagt i egnen omkring amtets sydgrænse, den gamle landegrænse fra 1864-1920. Mødet startede i Rødding Frimenigheds kirke, hvor præsten fortalte om frimenigheden, dens opståen og problemer i den tyske tid og i dag. Derefter kørtes over grænsen mod nord og til Ladeland Lansbrugsskole, hvor forstanderen orienterede om skolen,

inden studielektor Verner Bruhn, Esbjerg, holdt et meget spændende foredrag om emnet *1864 - da Ribe Amt blev grænseamt* - en interessant epoke i amtets historie.

Der deltog ca. 100 i dagens arrangement.

Udflugter

Den 21. maj var der udflugt til det smukke Østjylland ved Horsens Fjord.

Formiddagskaffen blev indtaget på Engelsholm slot - nu efterskole - og der blev givet en orientering om slottets historie. Derfra kørtes til Glud Museum og Boller Slot, hvor Bent Ousager fortalte om slottets spændende historie. En dejlig dag med 110 deltagere.

Traditionen tro holdt vi også i år Historisk Søndag. Den fandt sted den 27. august og var henlagt til Hjerting, Guldager, Marbæk området.

Der var besøg i i Guldager kirke, hvor sognepræst Borup fortalte, og i Hjerting var der byvandring med købmand Kjærgård. I Sjælborg Plantage fortalte arkæolog Ingrid Stoumann, Esbjerg Museum, om jernalderudgravningerne og jernalderhusene i området. På Marbækgård fortalte plantør Klaus Løth om Esbjerg Kommunes plantager i Marbæk-Myrthue området.

Den 13.2.89 kunne forfatteren Salomon Frifelt være fyldt 100 år. Derfor var der på Hejbøl Knap i Ølgod Østersogn indbudt til en mindefest den 5.8. for Salomon Frifelt, og fhv. forstander Åge Jensen, Hoven, holdt mindetalen. Da Salomon Frifelt i en lang årrække var formand for Historisk Samfund var det naturligt, at vi var medindbyder til mødet.

Mens vi er ved møder og udflugter, kan jeg gøre opmærksom på en nyordning, som medlemmer allerede har erfaret, idet vi i år har besluttet at udsende en møde- og udflugtskalender - som er udsendt i forbindelse med indkaldelsen til dette årsmøde.

Nu kan medlemmer på dette tidlige stadium være orienteret om vore arrangementer i 1990 og reservere dagen eller dagene til de ting, man ønsker at deltage i. Gem kalenderen og sæt den op på opslagstavlen. Hvis den skulle blive væk, kan jeg oplyse, at der med årbogens udsendelse til september vil være en erindrings seddel om Historisk Søndag og Efterårsmødet.

Vi håber, at denne nyhed vil falde i vore medlemmers smag.

Bogudgivelse

Efter et par års pause har vi i år udgivet en bog - *Træet i stenen* om billedhuggeren Niels Hansen Jacobsens grav- og mindestene. Bogen har to forfattere Lise Buurgaard og Agner Frandsen, der har delt arbejdet mellem sig, hvor Lise Buurgaard har taget sig af den kunstneriske side og Agner Frandsen af registreringen, fotograferingen af de mange grav- og mindestene, samt af Hansen Jacobsens liv.

Bogen er trykt hos Poul Kristensens Bogtrykkeri i Herning og i det hele taget i en meget smuk udførelse.

Udgivelsen blev støttet ved et tilskud fra Ny Carlsbergfondet. Fra Historisk Samfunds side vil vi her på årsmødet også rette en tak for den økonomiske håndsrækning, som gjorde at vi kunne udgive bogen, der i øvrigt har fået gode anmeldelser og er blevet godt modtaget blandt vore medlemmer og ud over hele landet. Vedrørende bogens økonomi har tilskuddet og salget i 1989 betydet, at den i dag er betalt. Der er endnu et restlager at få, og jeg skal her opfordre til at anskaffe sig denne interessante bog - benyt den også som en oplagt gaveidé.

Årbogen

I 1989 afsluttedes bind XXIV, hvorfor årbogen i år er forsynet med et register for bindets 3 årgange. I redaktionen bestræber man sig på, at årbogens indhold er varieret i emne og tid, samt at stoffet også er geografisk spredt over hele amtet, således at vore årbøger også kan betegnes som lokalhistoriske årbøger.

Årbogens udstyr har haft sit særlige præg gennem disse 3 år, idet kunstneren Alan Havsteen-Mikkelsen med sin specielle streg har udsmykket årbogens forside. Redaktionen arbejder med et forlæg til de 3 næste årgange.

Glædeligt er det, at så mange ønsker at skrive i vores årbog, at vi ikke alene har rigeligt stof til årbogen 1990, men at der allerede er en del spændende artikler til 1991-årbogen.

Jeg vil slutte bestyrelsens beretning med at bringe en tak til vore tilskudsgivere, tak til mine bestyrelseskolleger for et godt samarbejde i årets løb, og en stor tak til vor trofaste medlemskare, der ikke blot støtter vort arbejde, men også er med til at udbrede kendskabet til Historisk Samfund for Ribe amt.

Søren Manøe

Regnskab for året 1989

INDTÆGTER

Kontingent		112.785,00
Tilskud:		
Tipsmidlerne 1988 og 1989	13.400,00	
Ribe Amt	12.500,00	
Kommuner i Ribe Amt:		
Billund Kommune	1.000,00	
Blåbjerg Kommune	700,00	
Blåvandshuk Kommune	700,00	
Bramming Kommune	500,00	
Brørup Kommune	850,00	
Esbjerg Kommune	1.800,00	
Fanø Kommune	500,00	
Grindsted Kommune	1.000,00	
Helle Kommune	450,00	
Holsted Kommune	1.000,00	
Ribe Kommune	1.000,00	
Varde Kommune	1.250,00	
Ølgod Kommune	800,00	
Øvrige tilskud:		
Oskar Nielsen A/S	1.000,00	
Bikuben, Ribe	400,00	38.850,00
Renter		2.551,82
Møder, udflugt (nettoindtægt)		1.056,95
Foreningsindtægter i alt		155.243,77
Bogsalg:		
Indgået ved salg		51.455,17
Tilskud Ny Carlsbergfonden til »Træet i Stenen«		35.000,00
Indgået ved salg		<u>241.698,44</u>

UDGIFTER

Lønninger	7.058,54	
Bestyrelsesmøder	2.901,20	
Kontorholdsudgifter		
(telefon, husleje, kontorartikler, konvolutter, tryksager m.v.)	6.876,59	
Porto	11.828,00	
Møder, kontingenter	4.738,50	
Udgivelse af Årbog 1989	92.074,76	
Diverse	671,38	
Foreningsudgifter i alt	126.148,97	
Bogsalg:		
Lønninger	2.976,59	
Kontorholdsudgifter	2.500,00	
Porto	4.033,60	
Udgivelsesudgifter, herunder trykning	63.693,96	
Udgifter i alt	199.353,12	
Årets overskud	42.345,82	
		<u>241.698,94</u>

Status pr. 31.12.1989

Kassebeholdning pr. 31.12.1989:

Saldo 1.1.1989	47.785,72	
Forøgelse i 1989	<u>35.522,58</u>	83.308,30

Boglagerets værdi pr. 31.12.1989:

Saldo pr. 1.1.1989	11.848,28	
Nedbragt netto i 1989	<u>5.848,28</u>	6.000,00
K. og T. Thomsens Mindelegat		<u>12.700,00</u>
		<u>102.008,30</u>

Skyldig moms		8,00
--------------------	--	------

Foreningens egenkapital pr. 31.12.1989:

Saldo 1.1.1989	65.502,76	
Boglagerets værdi formindsket	<u>5.848,28</u>	
	59.654,48	
Overskud i 1989	<u>42.345,82</u>	102.000,30
		<u>102.008,30</u>

Foranstående regnskab er revideret. Kassebeholdningens tilstedeværelse konstateret.

Esbjerg, den 28. februar 1990.

Chr. Almhede

Jens Kusk

Fra lokalarkivernes arbejdsmark i Ribe Amt i 1989

Sammenslutningen af lokalarkiver i Ribe Amt (RAL)

1989 blev endnu et travlt år i lokalarkivverdenen - et af de år, man af kalenderen nok kan se har været der, men som man ved årsskiftet spekulerer over, hvor egentlig er blevet af.

Det er jo glædeligt, at man ikke får tid til at kede sig i det lokalhistoriske arbejde, men måske også lidt trist, at det somme tider går så stærkt, at der ikke bliver tid til at dykke dybere ned i det materiale, der afleveres til lokalarkivet.

Det er bl.a. afleveringerne, som er med til at holde os travlt beskæftiget. Ikke blot stiger deres antal - de bliver også større og større. Et enkelt postkort eller en enkelt protokol var måske den gængse størrelse på en aflevering tidligere. Nu bliver de store afleveringer hyppigere og hyppigere. Mon ikke de fleste her kender til kubik-meter-afleveringer?

Det øgede antal afleveringer og deres voksende størrelse sætter naturligvis lokalarkiverne under pres - både på det arbejdsmæssige og det lokalemæssige plan. Det kan være svært at følge med m.h.t. ordning og registrering af dem. Pladsmæssigt giver det også problemer: rammerne sprænges, og lokalarkiverne stilles over for et vanskeligt valg: at sige nej til afleveringer eller at forsøge at skaffe nye lokaler. Hvis man gør det første, svigter man den bevaringsforpligtelse, lokalarkiverne har. Altså bør et nej til afleveringer vælges fra. Derfor har bestyrelsen da også med glæde konstateret, at flere af amtets lokalarkiver har fået nye, større og bedre lokaler i år. Og det gælder ikke kun her i Esbjerg.

Jeg skal ikke specielt tale om Esbjergs arkiv, men blot nævne, at den omfattende byggesag og efterfølgende flytning, som vi har været igennem, desværre nok har ramt lokalarkiverne i Ribe Amt lidt i det forgangne år. Før vi gik i gang, sagde en kollega inden for museums-verdenen til mig, at en bygge- og flyttesag i vores størrelse ville give institutionslederen en mands ekstra arbejde. Det troede jeg ikke på, da vi gik i gang i 1987 - i dag vil jeg gerne skrive under på det. Det har taget mange timer og givet mange afbrud, ofte af uforudsigelig art. Et egentlig valg har ikke foreligget, for når håndværkerne arbejdede, skulle tingene være færdige.

Nu er tre års arbejde afsluttet, og efter generalforsamlingen vil der blive lejlighed til at se resultatet.

I vil også få papkasser at se. Vi er ganske vist flyttet, men ikke alt er blevet pakket ud endnu. Vi håber på at en rolig sommer vil løse problemet.

Forsinkelserne og generne, som er opstået undervejs, beklages meget, og vi håber, at alt vil være bragt på skinner igen i løbet af den næste månedts tid.

Kurser

RALs kursusvirksomhed er en af de aktiviteter, der har lidt under flytteprojektet i Esbjerg. Det har knebet med kræfterne til det organisatoriske baglandsarbejde, men i december blev der indkaldt til et fotokursus her i Esbjerg. Tidspunktet var nok ikke det bedst valgte, for der var ikke så mange tilmeldinger. Derfor så vi os nødsaget til at aflyse kurset.

Interessen for kurset manglede imidlertid ikke - så vi indbød påny til det her i marts med pæn tilslutning - og med stor tilfredshed fra deltagernes side.

I forbindelse med kursusvirksomheden vil jeg ikke undlade at nævne den mulighed for at få fripladser på SLAs kurser, som medlemmerne har. Det er et tilbud, der gør det muligt for lokalarkivfolk at deltage i et SLA-kursus uden udgift. Det eneste, man selv skal investere, er tiden.

Fripladsordningen er kun blevet benyttet af en lokalarkivar fra Ribe Amt. Mon ikke flere arkivfolk kunne gøres interesseret i at komme ud og høre nyt og få et frisk pust fra kolleger.

I øvrigt vil jeg nævne, at bestyrelsen har drøftet kredsens uddannelsesaktiviteter for den kommende sæson. Vi påregner at afholde tre kurser i efteråret. Af de tre kurser skal et handle om indkomstjournalisering, et om billedregistrering og et om søgesystemet, som SLAs medlemmer netop har modtaget. Derudover er der fremsat forslag om afholdelse af kurset: Arkivet og brugerne, hvad vi dog kun arbejder med på overvejelses-stadiet.

I øvrigt vil jeg nævne, at bestyrelsen er interesseret i meninger om og holdninger til uddannelsesspørgsmålet fra medlemmernes side.

Studieture

Sammen med Sydvestjysk Egns- og Slægtshistoriske Forening har RAL arrangeret to studieture til Landsarkivet i Viborg. Begge har været velbesøgte.

Som lokalarkivarer er det nødvendigt, at vi også kender noget til de statslige arkivers samlinger. Måske er det ikke meget, man kan nå på de tre timer, vi har til rådighed på disse ture, men der ydes god service fra landsarkivets side. Om end ikke for andet, har turene den vigtige mission, at de er med til at gøre lokalarkivarerne mere fortrolige med de meget store og væsentlige samlinger, der findes i landsarkivet - også for lokalhistorien.

Projekter

Gennem en årrække har RAL haft tradition for at have projekter i gang. Foreningskampagnen er et af dem, og den vender jeg tilbage til. Her vil jeg blot omtale et andet projekt: Vider og vedtægter.

Som bekendt løb vi tør for penge, og projektleder Grethe Carlsund Petersen fik andet arbejde. På det tidspunkt var det umiddelbare udbytte en artikel i Fra Ribe Amt og en arbejdsrapport.

Dette materiale er Grethe Carlsund Petersen i gang med at bearbejde til en endelig rapport.

I efteråret 1989 fik Grethe Carlsund Petersen imidlertid tidsmæssig mulighed for at engagere sig i projektet igen nogle timer om ugen. RAL og Landbohistorisk Selskab søgte derfor Statens Humanistiske Forskningsråd om støtte til et forskningsprojekt, sådan som vi har gjort det før. Rådet fandt projektet støtteværdigt, men havde ikke penge til det i denne ombering.

Vi har derfor besluttet at færdiggøre rapporten, få den udgivet og så bruge den som bilag til en ny ansøgning til forskningsrådet. Belært af erfaringen tør jeg intet sige om tidshorizonten endnu.

RAL-Nyt

Som det er læsere bekendt, har RAL-Nyt skiftet redaktør. Det er ikke, som formanden ved en fejl meddelte medlemmerne, amtskonsulent Jytte Skaaning, der er ny redaktør, men RALs næstformand Olga Pedersen.

Til støtte i arbejdet har hun Morten Mortensen og Jytte Skaaning, og de diskuterer bladets indhold livligt. Der er kommet nogle indlæg, som er i trykken, men det er enhver redaktørs drøm at have artikler at vælge imellem. Så - fortæl endelig om stort og småt fra jeres lokalarkiv-hverdag.

Organisatoriske spørgsmål

I eftersommeren opstod der en vis uro i amts arkiver. Anledningen var forslag til en ændret kontingent-struktur for SLA. Det forslag, som landsorganisationens bestyrelse fremkom med, blev præsenteret i styrelsens beretningen, der blev udsendt til medlemmerne. Hertil kom der et forslag fra et

københavnsk forstadsarkiv, som foreslog et enhedskontingent på 650 kr. pr. medlem.

Forslaget blev fremsendt til alle SLA-medlemmer, og det affødte ængstelse blandt en række arkiver her i Ribe Amt. De henvendte sig til bestyrelsen og foreslog at sende en repræsentant til årsmødet for at tale imod enhedskontingentet.

Bestyrelsen vedtog at sende næstformanden, Olga Pedersen, og bl.a. takket være hendes store indsats faldt forslaget om enhedskontingent. Styrelsens forslag blev vedtaget. Det har for nogle arkiver i Ribe Amt betydet et øget kontingent.

Andet

Bestyrelsen har i årets løb haft møde med amtsfritidskonsulent Kjeld Friis-Hansen for at præsentere lokalarkiverne over for ham. Han er en nøgleperson over for amtsrådet, og vi ville gerne fortælle ham om lokalarkiverne, ligesom amts museer har gjort for deres vedkommende.

Mødet faldt positivt ud. Det afspejlede, at der er en god berøringsflade mellem amtsfritidskonsulentens ideer og lokalarkivernes virksomhed.

Konkret kom der også noget ud af mødet. Det blev besluttet at lave en folder om amtsets arkiver, hvor realoplysninger til hvert arkiv kort vil blive præsenteret.

Amtskonsulentens beretning

På generalforsamlingen sidste år sagde jeg, at det ville blive sidste år, jeg aflagde beretning for amtskonsulentfunktionen.

Imidlertid er Jytte Skaaning syg, så det bliver mig, der som substitut må aflægge en forholdsvis kort beretning.

Da ansættelsen af amtskonsulenten gik i orden, besluttede bestyrelsen at vie alle timerne til færdiggørelsen af foreningsarkivregistraturen. Det har også hjulpet svært, men som I også ved, ikke nok til, at den er blevet gjort færdig. For det første har også den været ramt af flytning og nedpakning. For det andet har Jytte Skaaning været syg i længere perioder og er det nu igen.

Det har desværre betydet, at arbejdet er foregået i ryk. Efter vi er kommet på plads her i Teglværksgade, har vi forsynet amtskonsulenten med ekstra mandskab, så for tiden er der fire medarbejdere tilknyttet projektet. Det hjælper meget, men jeg mangler desværre en melding fra Jytte Skaaning på tidspunktet for færdiggørelsen. At det bliver snart, håber jeg ikke forsamlingen er i tvivl om.

At alle konsulent-timerne er afsat til færdiggørelse af foreningsarkivregistraturen betyder imidlertid ikke, at der ikke kan ydes konsulentbistand. Der er ydet hjælp til registreringsproblemer, vejledning m.h.t. indkøb af arkiveringsmaterialer, indretning af arkivlokaler. Og det gælder stadig: er der problemer, bedes man ringe til Byhistorisk Arkiv og anmode om hjælp. Vi er ved at komme op til overfladen igen.

Som nævnt er konsulenttimerne indtil videre fortrinsvis afsat til foreningsarkivregistraturen. Vi er dog begyndt at spejde efter den opgave, der skal løses derefter.

Bestyrelsen har bl.a. overvejet at lave en folder om amtets arkiver i samarbejde med amtsfritidskonsulenten. I den forbindelse vil konsulenten besøge de enkelte arkiver for at beskrive samlingerne og fotografere til brug for folderen.

Dette var kun en af flere opgaver, der kunne nævnes. Måske var der forslag fra forsamlingen, som kunne være relevante at tage op i denne sammenhæng.

Bestyrelsen er lydhør.

Jørgen Dieckmann Rasmussen

Beretninger fra amtets lokalhistoriske arkiver 1989

Billund kommune

Billund lokalhistoriske arkiv

Billund Centret, 7190 Billund. Tlf. 75 33 24 72.

Åbningstid: Tirsdag 19-21 eller efter aftale.

Leder: Vagn Jensen, Bogfinkevej 7, 7190 Billund.
Tlf. 75 35 30 25.

Arkivet har i 1989 registreret 26 afleveringer, hvilket ikke er lig med arkivfonds. Dette antal er betydeligt større, hvilket vil fremgå af de kommende års registreringer.

Vi havde besluttet at tage et roligt år ovenpå jubilæumsåret i 1988. Om det så blev det kan diskuteres, idet vi af Billund kommune i september fik overdraget den gamle skole i Billund til brug for Lokalhistorisk forening for Grene sogn. Her er vi nu i færd med at indrette en lokalhistorisk samling. Arkivet vil fortsat være at finde i Billund Centret.

I besøgsprotokollen er der i 1989 indskrevet 88 personer.

Udstillingskabet i Centret er passet med skiftende udstillinger, og vi har haft en enkelt større udstilling i oktober/november i anledning af Billund Lufthavns 25 års jubilæum.

Busturen i september gik denne gang til Grindsted og omegn, hvor vi havde museumsinspektør Jørgen Selmer som guide. Bussen var sædvanen tro næsten fyldt op.

Vorbasse lokalhistoriske arkiv

Vorbasse Museum, Kirkegade 3, 6623 Vorbasse.

Tlf. 75 33 37 17.

Åbningstid: Tirsdag 19-21 eller efter aftale.

Leder: Sven Tygesen, Stadionvej 4a, 6623 Vorbasse.
Tlf. 75 33 31 39.

Arkivet har fået 87 afleveringer i 1989, heraf et omfattende slægtsarkiv. Der er udarbejdet to udstillinger, og man har medvirket med et foredrag ved et arrangement.

Blåbjerg kommune

Blåbjerg lokalhistoriske arkiv

Sønder Allé 21, 6830 Nr. Nebel. Tlf. 75 28 71 18.

Åbningstid: Mandag 8.30-11.30 samt efter aftale med lederen.

Leder: Henning Nielsen, tlf. 75 28 20 26.

Året 1989 blev præget af to væsentlige begivenheder.

I august blev kulturhuset, hvor arkivet har til huse, indviet under stor festivitas.

Kort tid efter døde arkivets leder, tidligere førstelærer Uhre Schmidt, Kvong, pludselig uden forudgående sygdom. Lærer Schmidt har gennem årene været den ledende kraft i arbejdet på arkivet. Både i kraft heraf og på grund af hans personlige egenskaber savner vi ham meget her på arkivet.

Der har i årets løb næppe været en åbningsdag, hvor vi ikke har haft besøg, enten af folk, der søgte oplysning eller ville aflevere arkivalier.

Der er i årets løb indleveret ca. 150 numre, heriblandt må især bemærkes: Forhandlingsprotokol for Venstres Vælgerforening i Ribe Amts 1. Valgkreds 1885-1898.

Blåvandshuk kommune

Blåvandshuk lokalhistoriske arkiv

Kirkegade 3, 6840 Oksbøl. Tlf. 75 27 15 48.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: L. G. Ipsen, Østparken 92, 6840 Oksbøl.
Tlf. 75 27 15 89.

I 1989 har arkivet modtaget 10 større afleveringer, som bl.a. har omfattet love, vedtægter og forhandlingsprotokoller fra forskellige foreninger og virksomheder. Nævnes bør også privatarkiver og dagbøger, samt en større aflevering fra Sonnenberg-Instituttet i Harzen (via den danske Sonnenbergkreds), genstande fra Flygtningelejren i Oksbøl. I samme forbindelse bør også nævnes, at arkivet har haft særdeles mange besøg af tidligere tyske flygtninge og desårsag har haft en permanent fotoudstilling på arkivet.

I forbindelse med den af miljøministeriet iværksatte registrering af tyske befæstningsværker fra 2. verdenskrig er arkivet blevet udpeget som koordinator af det arbejde, der pågår i Blåbjerg og Blåvandshuk kommuner. Dette arbejde forventes at vare ved i 1990 og muligvis også i dele af 1991.

For at opnå det rette formål med åbningen af »Tirpitzstillingen« for publikum er såvel det lokale museum som arkivet blevet inddraget som projektstyrende myndigheder med ansvar overfor kulturudvalget. I skrivende stund kan der ikke siges noget om, hvornår stillingen er i en sådan stand, at den kan åbnes.

I begyndelsen af 1989 modtog arkivet et tilbud om anskaffelse af EDB-udstyr. Efter mange undersøgelser og overvejelser blev SLAs system ARKIBAS indkøbt og installeret i maj måned. Efter mange begyndervanskeligheder er man ved årsskiftet kommet rimeligt godt i gang med journalisering og registrering i dette system; men den optimale udnyttelse lig-

ger stadig forude, bl.a. fordi udviklingen af systemet og de deraf følgende opdateringer stadig pågår.

Som følge af indførelse af EDB har arkivet foreløbig måttet indstille de i forrige årsberetning omtalte interviews.

Bramming kommune

Bramming byhistoriske arkiv

El-værket, Pederstræde, 6740 Bramming.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Olaf Bak, Sportsvej 7, 6740 Bramming.

Tlf. 75 17 45 51.

Bramming byhistoriske arkiv modtog i løbet af 1989 i alt 35 gaver/afleveringer.

Det er lidt mindre end i 1988, da der indkom 49 gaver, men det er normalt, at antallet svinger fra år til år, og i løbet af de 30 år, arkivet har eksisteret (stiftet 9. nov. 1959), er der indkommet over 800 gaver/afleveringer.

Årsopgørelsen fortæller i øvrigt, at arkivets diasserie om det gamle Bramming er blevet vist fire gange i klubber eller foreninger og skoler. Arkivet har været repræsenteret ved fem møder og af skriftlige eller telefoniske forespørgsler har der været i alt 16.

Arkivet har haft 25 besøgende, heraf 23 fra skoler, klubber m.v. Der er registreret fire udlån, fem ejendomsbeskrivelser, to slægtsforskningsspørgsmål, og der er udleveret seks kopier. Arkivet har arrangeret en udstilling.

Ved et indbrud i arkivet er intet blevet stjålet.

Ordnningen med åbent hus fra kl. 19-20 den sidste mandag i hver måned fortsætter i vinter til og med april måned og så stopper den. Det er meget få, som benytter sig af ordningen, og man vil efter april - ganske som hidtil - kunne få adgang til arkivet ved henvendelse til formanden eller til næstformanden, Th. Andersen, Lindegade 2, 6740 Bramming.

Darum sognearkiv

Nørrebyvej 12, Darum, 6740 Bramming.

Åbningstid: Januar, februar og marts: Tirsdag 19-21 og i øvrigt efter aftale med lederen.

Leder: J. Hedegård Rasmussen, Alsædtægten 12,

Darum, 6740 Bramming. Tlf. 75 17 93 30.

Darum Sognearkiv har i år registreret 16 større afleveringer. Hertil kommer så et antal, som supplerer tidligere afleverede arkivalier.

Som nyt tiltag i år har arkivet sammen med Antikvarisk Samling i Ribe været Byggeteknisk Skole i Esbjerg behjælpelig med at udpege fem gamle huse og gårde i sognet, som var velegnede til opmåling og beskrivelse. Resultatet blev fem serier meget flotte tegninger af såvel grundplaner og facader

som specialtegninger af de mest særprægede og markante bygningsdetaljer. Arkivet modtog kopier af dette særdeles spændende og omfattende materiale.

Sidste års kursus i skriftlæsning fortsattes i vinteren 1989, men nu nærmest i studiekredsform, hvor nogle arbejdede med slægtshistorie - andre med gård- og sognehistorie.

Samarbejdet med skolen drejede sig i år særligt om »Folkeskolens jubilæum«. Arkivfolk ledede tre byvandringer med elever i vor gamle landsby, og de var behjælpelige med en større udstilling på skolen. Arkivet har leveret billedstof til Ribe Amts Årbogs artikel: Landstingsmand P. K. Pedersens Erindringer samt skrevet indledningsartikel til disse erindringer, som har ligget godt forvarede i Historisk Samfunds arkivkiste i mere end 60 år.

Gørding sognearkiv

Plejhjemmet Østergården, Nørremarken, 6690 Gørding.

Åbningstid: 1. og 3. mandag i hver måned kl. 19-21.

Lukket i juli.

Leder: Nora Olesen, Sdr. Lourupvej 17, 6690 Gørding.

Tlf. 75 17 82 50.

Gørding Sognearkiv har i det forløbne år modtaget 20 afleveringer.

Vi havde vor årlige lokalhistoriske aften i januar. Museumsforvalter Uffe Munck fortalte om museumsarbejde og hvad folk skulle tænke på at aflevere til arkiver og museer. Derefter var der oplæsning fra vore avisudklipsbøger. Efter kaffepausen stod Anker Askov og Aksel Tækker for den musikalske underholdning.

Flere skoleklasser har i årets løb besøgt arkivet, bl.a. har en 10. klasse fra Bakkevejens Skole i Bramming, ved et besøg i arkivet hørt om høsten i gamle dage fortalt af Ejler Nielsen og Niels Hollænder.

Sidst på året startede en studiekreds i samarbejde med Lokalhistorisk forening med læsning af gotisk skrift, slægtsforskning og gårdhistorie. Kredsen arbejder nu videre med skolehistorie og egnehistorie.

Arkivet har fået mikrofilmlæseapparat og den fungerer fint nu. Vi har også et apparat til læsning af mikrofiche, det håber vi at få gavn af senere.

I sommer blev vi af Bevaringsfonden i Bramming Kommune bedt om at medvirke ved udarbejdelse af materiale til en registrant for Gørding by. Vi fik udleveret et kort hvor der var afmærket 125 ejendomme. I arkivet opbyggede vi et skema med oplysninger om husenes matr.nr., bygherrer og ejere gennem tiderne. Alle ejendomme er blevet fotograferet og det hele sat i ringbind. Vi er spændte på hvad der kommer ud af dette.

Også i år har vi haft et stigende antal skriftlige og mundtlige henvendelser om slægtshistoriske oplysninger.

I 1908 gik Darum skoles udflugt til Fredericia. Karl Lambertsen henter børnene hjem fra Bramming station. De magre heste er hjemkøbt fra Rusland i sommeren 1908. Billedet er fra Darum Sognearkivs udstilling i november 1989.

Hunderup sognearkiv

Kærgårdsvej 9, Hunderup, 6740 Bramming.

Åbningstid: I vinterhalvåret: første og anden onsdag kl. 19.30- 21.30. Fra primo maj til ultimo september: Den første onsdag i hver måned kl. 19.30-21.30. Eller efter aftale med lederen.

Leder: Jeppe Smidt, Elmely, Sejstrupvej 17, 6771 Gredstedbro. Tlf. 75 17 33 42.

Hunderup sognearkiv har på grund af arkivleders sygdom haft et meget stille år.

Vejrup sognearkiv

Skolevænget 1, Vejrup, 6740 Bramming.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Andreas K. Petersen, Rebelsigvej 7, Vejrup, 6740 Bramming. Tlf. 75 19 01 69.

Arkivet har i 1989 modtaget ca. 30 afleveringer. Dette er lidt færre end i 1988.

Der har været enkelte henvendelser om slægtninge.

I juni måned havde vi en aftentur til Åtte Bjerge, og derefter besøgte vi Knud Åge Bruun, Tobøl, som viste os sin samling af bl.a. gamle landbrugsredskaber.

Vester Nykirke sognearkiv

Hovedvej A 1, nr. 23, Endrup, 6740 Bramming.

Åbningstid: 1. mandag i hver måned kl. 14.30-16.30 samt efter aftale.

Leder: Louise Hansen, Hovedvej A 1, nr. 23, Endrup, 6740 Bramming. Tlf. 75 19 10 37.

Vester Nykirke sognearkiv har i det forløbne år modtaget 19 afleveringer. Aftægtskontrakter, panteobligationer, skøder, forholdsattest samt en del billedmateriale, bl.a. fra den nu nedlagte Ommø skole. Vi har modtaget flere bøger og småskrifter: Udvalgte digte, Saxos krønike, lokalhistorisk årbog 1988 samt en bog om kirken i Vester Nykirke.

Der har været en del besøg i arkivet, hovedsageligt af loka-

le, men vi har også haft besøg fra Holte, Århus, Esbjerg og Gørding.

Holsted Lokalradio stillede spørgsmålet: Hvem ejede Vester Nykirke kirke.

Den 4. november 1989 besvarede arkivleder Louise Hansen spørgsmålet i Holsted Lokalradio. Programmet blev genudsendt ugen efter.

Slægten Teilmann ejede Endrupholm og Vester Nykirke fra 1742 til 1833. Fra Teilmanns bo blev kirken solgt ud i anparter. I vores arkiv findes en afskrift af en af disse anparter.

Ved sådanne henvendelser viser det sig, at der er interesse for, hvad der er i arkiverne og det glæder os meget at se, at arbejdet ikke er forgæves, ja, det er dejligt med en opmuntning en gang imellem, så vi ikke går i stå.

Brørup kommune

Historisk arkiv for Brørup og Omegn

Biblioteket, Stadionvej 6, 6650 Brørup.

Åbningstid: Torsdag kl. 15-17 eller efter aftale.

Leder: Laurits Clausen, Hyacintvej 6, 6650 Brørup. Tlf. 75 38 18 55.

Vort arkiv er ved at blive for lille, og vi har været nødt til at flytte en hel del af samlingerne til kælderens på rådhuset, og det er uhensigtsmæssigt, når man står og skal arbejde med materialet.

Vi har som sædvanlig modtaget mange fotos, ca. 500 stk. fra dagbladet Vestkysten, og et par hundrede fra forskellige.

Der er indkommet forhandlingsprotokoller m.m. fra flere foreninger, gamle bibler og salmebøger og meget andet, som har ligget på lofterne rundt omkring. Men vi tager vel imod det hele.

Den 27. og 28. februar havde arkivet besøg af 11 elever fra en 8. klasse, som søgte oplysninger om Brørup stationsbys udvikling fra jernbanens åbning i 1874 og indtil vore dage. Eleverne var meget spørgelystne.

Den 10. marts aflagde Kaj Larsen, Lindknud, og Holger Nielsen besøg i Landsarkivet i Viborg.

Onsdag den 15. marts afholdtes arkivets ordinære generalforsamling i bibliotekets mødesal. Der var mødt 35 medlemmer. Til dirigent valgtes Laurits Clausen. Formanden aflagde beretning for det forløbne år, og kassereren oplæste det reviderede regnskab, der balancerede med kr. 22.839,-, og sluttede med en kassebeholdning på kr. 14.064,-. Såvel beretning som regnskab godkendtes.

Til bestyrelsen genvalgtes Ingrid Nøhr, Frits Rasmussen og Kaj Larsen. I stedet for Holger Nielsen, der ikke ønskede genvalg, valgtes Niels Søholm, Nørbølling. Ved valg af revisorer blev Knud Frydendahl og Per Voldsgaard genvalgt.

Efter kaffebordet holdt Mogens Juhl, Ribe, et interessant foredrag om Foldingbro i gamle dage.

Torsdag den 27. juli afholdt arkivet møde på Sønderskov Hovedgaard, hvor museumsinspektør Svend Aage Knudsen fortalte om den store restaurering, der for tiden foregår på den gamle herregaard. Herefter gennemgik vi gården fra kælder til kvist.

Tirsdag den 12. september besøgte vi plejehjemmet Lundtoft med fremvisning af lysbilleder fra Brørups omegn.

Hele bestyrelsen var den 25. oktober på bustur til Landsarkivet i Viborg. Turen var arrangeret af Ribe Amts lokalhistoriske arkiver. Vi startede fra Esbjerg kl. 17 i to busser. Der var ca. 70 deltagere, og vi fik forevist arkivet både oppe og nede. Der var også enkelte, der gjorde studier i læsesalen. Efter besøget på Landsarkivet fik vi kaffe, og vi var først hjemme ved 2-tiden om natten.

Tidligt om morgenen den 23. september startede vi på vores sommerudflugt til Nordstrand i Sydslesvig. Vi kørte ned gennem Sønderjylland og over grænsen ved Aventoft. Der havde været en slem tåge ned gennem Sønderjylland, men nu var tågen lettet, og vi fik det skønneste vejr, man kunne tænke sig til sådan en tur.

Derefter kørte vi ned gennem Gudskogen til Niebøl og over Risum Mose til Risum - gennem Herrekogen til Waygård, som engang var en Wallig - til Hollænderdiget - Bottslot - gennem Hauke-Hainkogen (fra 1859) - videre til Arlå Sluse. Der spiste vi middag.

Derefter kørte vi via Wobbebböl - over dæmningen fra 20-erne til Nordstrand. Straks via Elisabeth-Sofienkogen til øens nordligste punkt, hvor digegreve Deusen forklarede om det store inddigningsprojekt. Videre til hjørnet i nord og vest - Strucklannungshörn - (herfra kan man sejle til øen Pellworm) - derefter til den gamle luthersk-evangeliske kirke i Odenbøl (den eneste, der stod tilbage efter den store stormflod i 1634), derefter den gamle katolske kirke et par kilometer derfra. Denne kirke blev bygget af de hollændere, som inddigede øen påny.

Tilbage til fastlandet til Anne Kjestine og Henry Buhl, Hattstedtmølle, Mikkilberg. Der spiste vi så vores mad, som Edith Yttentahl havde købt ind, det var dejligt. Derefter fortalte Henry Buhl os om stedet, som han købte for nogle år siden, og som i dag står nyrestaureret.

Derefter gik det hjemad igen. Vi var hjemme ved 10-tiden, godt trætte efter en lang, men dejlig dag.

Esbjerg kommune

Esbjerg byhistoriske arkiv

Torvegade 47, 6700 Esbjerg. Tlf. 75 18 18 55.

Åbningstid: Mandag-fredag kl. 10-16, torsdag tillige kl. 16-18.

Leder: Jørgen Dieckmann Rasmussen.

Fra receptionen den 26. maj 1989 i Esbjerg Byhistoriske Arkiv i forbindelse med indvielse af de nye lokaler. Foto: Esbjerg Kommunes fotografafdeling.

I 1989 flyttede Byhistorisk Arkiv til nye, velindrettede lokaler i den gamle tekniske skole, Torvegade 47. Vi holdt lukket fra den 1. april til den 26. maj og foretog selv flytningen med hjælp fra Esbjerg kommunes beskæftigelsesafdeling. Den 26. maj kunne vi holde åbningsreception, hvor ca. 150 personer deltog.

De nye lokaler er indrettet til arkivformål og rummer udover Byhistorisk Arkiv den kommunale fotografafdeling og »Historisk Samling fra Besættelsestiden«.

I 1989 (10 måneder) har Byhistorisk Arkiv modtaget 192 afleveringer. Dette antal svarer til, hvad vi året før modtog på 12 måneder. Af større afleveringer kan bl.a. nævnes materiale fra Esbjerg Tovværksfabrik, et dødsbo efter købmand Øllegaard-Nielsen, Novrup, og Jerne Skoles arkiv samt et par meget omfattende supplementsafleveringer fra indkøbsforeningen »Doggerbanken« og skibsforsikringsforeningen »Union«.

Tilgangen af bøger på læsesalen har været på 111 stk. Efter flytningen til Torvegade har vi registreret en mærk-

bar stigning i antallet af besøgende. Dette hænger bl.a. sammen med, at de nye lokaler ligger mere centralt samt beliggenheden i tilknytning til Esbjerg Museum og Hovedbiblioteket. Besøgstallet i 1989 var på ca. 2700 personer.

Brugen af samlingerne er ikke fuldt statistisk belyst. Af skriftligt besvarede forespørgsler har der været 93. Antallet af udlån af fotos m.v. til andre arkiver, biblioteker og professionelle reproduktionsanstalter har været 206 med et samlet antal udlånte enheder på 941 stk. Faldet skyldes en omlægning i arbejdsgangen, da den kommunale fotograf nu laver alt affotograferingsarbejde. Det sker først og fremmest af bevaringshensyn.

Med hensyn til indlån af arkivalier m.m. fra andre arkiver har der været 28 indlån fordelt på 85 indlånte enheder.

Et sidste mål for aktiviteten er antallet af skriftlige henvendelser, hvor der i 1989 har været 855 indgående og 358 udgående.

I forbindelse med flytning til nye lokaler og åbning af disse åbnede en udstillingen Arkivets kvarter, som handlede om

Teknisk Skole samt kvarterer omkring skolen fra århundredskiftet til i dag. Udstillingen var udarbejdet af arkivleder Jørgen Dieckmann Rasmussen og fotograf Torben Meyer.

I oktober åbnede udstillingen »Pressefotografernes Esbjerg«. Udstillingen var udarbejdet af arkivar Morten Mortensen og fotograf Torben Meyer og bestod hovedsageligt af pressefotograf Knud Rasmussens billeder.

I Byhistorisk Arkivs skriftrække blev bogen »Esbjerg Postkontor 100 år« udgivet. Bogen er skrevet af arkivar Morten Mortensen og er udgivet i samarbejde med Esbjerg Postkontor i anledning af postkontorets 100 års jubilæum.

De nye lokaleforhold gav mulighed for nye former for arrangementer, og i efteråret indledte vi i samarbejde med Esbjerg Folkeuniversitetskomité en række fyraftensforedrag i tidsrummet 16.30- 18.00. Foredragene har været velbesøgte.

Udover de foredrag, arkivets personale har haft på Byhistorisk Arkiv og Hovedbiblioteket, har arkivleder Jørgen Dieckmann Rasmussen, arkivar Morten Mortensen og amtskonsulent Jytte Skaaning holdt foredrag, hovedsageligt i pensionist- og efterlønsforeninger, ligesom et stort antal gruppebesøg fra skoler og foreninger har fået en rundvisning i arkivet. Også fra andre arkiver har der været besøg, og fra udlandet har bl.a. Eskilstuna Stadsstudiegrupp og bestyrelsen for den svenske arkivforening FALK besøgt os.

Arkivleder Jørgen Dieckmann Rasmussen har afholdt folkeuniversitetskursen »Lokalhistorisk værksted« i foråret og efteråret 1989, og arkivar Morten Mortensen har i efteråret ledet en studiekreds i »Min egen historie«. Amtskonsulent Jytte Skaaning har i foråret afholdt folkeuniversitetskursen »Folk på landet«. I samarbejde med FOF har vi i efteråret afholdt kursus i gotisk skriftlæsning. Instruktør på dette kursus var Søren Frederiksen.

Med hensyn til repræsentation i udvalg m.m. har arkivleder Jørgen Dieckmann Rasmussen været medlem af bestyrelsen for DHF, formand for SLAs styrelse, formand for Ribe Amts lokalhistoriske arkiver, Esbjerg Museums og Byhistorisk Arkivs repræsentant i Esbjerg Byfond, formand for Sydvestjysk Egns- og Slægtshistoriske forening og RALS repræsentant i Amtsmuseumsrådet for Ribe Amt. I underudvalg under SLA har han været medlem af SLAs arkivlovsudvalg. Endelig har han været redaktør af tidsskriftet »Fortid og Nutid«.

Arkivar Morten Mortensen har været medlem af SLAs forskningsudvalg.

Ved møder og konferencer har Byhistorisk Arkiv været repræsenteret af følgende: Ved SLAs årsmøde var Byhistorisk Arkiv repræsenteret ved arkivleder Jørgen Dieckmann Rasmussen, amtskonsulent Jytte Skanning, fotograf Brian Kristensen og overassistent Anette Rydahl. Arkivar Morten Mortensen, fotograf Torben Meyer og fotografelev Preben

Josefsen deltog som instruktør på faglige kurser i forbindelse med årsmødet.

Arkivleder Jørgen Dieckmann Rasmussen deltog i et seminar om »Kommunal opgaveløsning 1842-1970« den 1.-3. maj i Løgumkloster.

Arkivar Morten Mortensen deltog i SLAs kursus »Arkivet og brugerne« den 10.-12. februar 1989 på Nykøbing Falster Vandrehjem.

Fotograf Brian Kristensen deltog i SLAs arkivdage den 1.-4. juni på Kystgården ved Nyborg.

I 1989 fik vi en mindre opnormering af det faste personale, idet vi fik bevilget en halvtids HK-stilling. Stillingen blev besat den 15. maj 1989 af Ingerlise Bruun, som blev overflyttet fra Stadsingeniørkontoret.

I forbindelse med aflevering af Knud Rasmussens billeder til Byhistorisk Arkiv har vi via Esbjerg Kommunes beskæftigelsesudvalg iværksat et beskæftigelsesprojekt med henblik på at få EDB-registreret vores billedsamling. Projektet, hvor arkivar Morten Mortensen er ansat som faglig leder på 1/2 tid og Torben Meyer som fotograf på fuld tid, registrerer på arkivernes EDB-program Arkibas. I løbet af året har syv unge været ansat på projektet.

Derudover har syv personer været ansat i 7 måneders jobtilbud i løbet af året.

Vester Nebel sognearkiv

Vester Nebel skole, 6715 Esbjerg N.

Åbningstid: Onsdag kl. 9-11 og efter aftale.

Leder: Morten Harborg, Landsbytoften 7, V. Nebel, 6715 Esbjerg N. Tlf. 75 16 90 89.

1989 blev et roligt år i arkivet. Vi modtog ikke ret mange indleveringer. En del forespørgsler er blevet besvaret, dels skriftligt, dels telefonisk.

Udsmykningen af forsamlingshuset, som er omtalt i beretningen for 1988, er netop afsluttet. Det blev til i alt 14 fotostater, som hænger: ni i den store sal, fire i den lille sal og et i selskabslokalet. Ophængningen er blevet meget vellykket og godt modtaget af beboerne.

Vadehavsudstillingen vises i øjeblikket i forsamlingshuset. Sognearkivet er blevet bedt om at deltage med et bidrag her fra sognet. Vi deltager med otte numre.

Fanø kommune

Sognearkivet, Nordby

Åbningstid: Tirsdag kl. 10-12, onsdag kl. 19-21 samt efter aftale med lederen.

Leder: Børge E. Hansen, Bavnebjerg 17, Nordby, 6720 Fanø. Tlf. 75 16 23 25.

Arkivet har i 1989 modtaget 62 afleveringer af meget forskellig art og omfang. Blandt disse må fremhæves årsberetninger fra Nordby Skole fra 1893 til 1973, hvorfra der kan hentes mange oplysninger om elever og lærere, bl.a. hvilke karakterer, der er faldet ved eksamen. Endvidere - som supplement til disse - har vi modtaget en lang række billeder af afgangsklasserne. Det er den slags, vi ofte savner i det daglige arbejde.

Vort arkiv for Fanø Håndværker- og Industriforening er blevet øget med materiale fra Teknisk Skole, Lotteri, Legater m.m. Fotografier til legitimationskort, som på tyskernes forlangende blev fremstillet i 1941, har givet anledning til mange besøg, og vor »hoffotograf« Johs. Sørensen har lavet ca. 300 aftryk af disse legitimationsfotos.

Arkivet har efter evne ydet hjælp til jubilæumsskrifter (Badminton- og Tennisklubben samt Folkedanserne). Vort største arbejde ligger dog stadig inden for slægtsforskningen. I øvrigt skrider arbejdet med registreringen godt fremad. Vort kartotek har allerede i flere tilfælde vist sig at være effektivt.

»Fanø lokalhistoriske Forening« havde lånt fotografierne fra Esbjerg Museums udstilling »Badenymfer og strandløver«, og arkivet supplerede med materiale til udstillingen. Endvidere bidrager arkivet med materiale til foreningens kvartalsskrift.

Der har været 188 besøgende samt en enkelt skoleklasse, og derudover har en jubilerende skoleklasse (40 års skolejubilæum) besøgt os. Arkivet takker Skads m.fl. Herreders Brandkasse, som igen har ydet værdifuld støtte. Endvidere tak til Fanø Spare- og Lånekasse, som bl.a. har foreret hvert arkiv et læseapparat til mikrofiche.

Sønderho-arkivet

Landevejen 41, Sønderho, 6720 Fanø

Åbningstid: Mandag kl. 19-21 samt efter aftale med lederen.

Leder: Jørgen Lind, Møllegaarden, Sønderho, 6720 Fanø. Tlf. 75 16 41 14.

1989 blev igen et travlt år. Samlingerne vokser, og pladsen mindskes i takt dermed.

Afleveringerne nåede i antal næsten 1988-rekorden med 69 stk., mens bredden i afleveringernes art kan synes at spænde endnu videre end tidligere: Postkort og fotografier - enkeltvis og hele album. Tegninger, matrikelkort, skøder og opholdskontrakter. Avisudklip, håndskrevne og trykte beretninger, erindringer, monologer, foredrag. Eksamensbeviser, private og forretningsmæssige breve, og endnu nogle regnskaber og forhandlingsprotokoller for Sønderho-sejlskibsrederier, kaptajnens regnskabsbog for et dampskib på rejser gennem flere år og skibspapirer fra Lloyd's agent. Gamle fagbøger vedr. navigation og søfart iøvrigt samt mate-

riale om Sønderho's 14 kirkeskibe har også forøget den maritime samling.

Kopier af Sønderho Redningsstations ældre protokoller, oversigt over redningsaktioner og strandvagtboøger. En usædvanlig afhandling i tekst, fotos og tegninger om 10 haver i Sønderho - for omkring 55 år siden. Noget om Fanø Rutebiler og Kystdefensionens Inspektionsrapport, Fanø 1945.

Mere nutidigt er indsamlet vejvisere, propagandamateriale fra kommunalvalget og materiale fra Fanø Vadehavs-festival 1989. Endelig er anskaffet de nyeste lokalhistoriske udgivelser fra Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg.

Udadtil har arkivet mest virket indirekte. Således har Sønderhoarkivet/Jørgen Lind i anledning af Esbjerg Kommunes Feriekoloni's 75-års jubilæum d. 1. april 1989 fremstillet et lille hæfte - en bygningshistorisk beretning om stedet: Lille Jes' Gaard i Jep Nissens Toft. Og for Fonden Gamle Sønderho en illustreret beretning om Sønderho Redningsstations historie, skrevet på grundlag af de ældste Indberetnings-, Folkeliste-, Inventarie- og Strandvagtprotokoller. Hæftet udkom i forbindelse med åbningen af det gamle bådhus som museum i sommeren 1989.

Endvidere har arkivet/Jørgen Lind leveret adskillige kopier af gamle fotos til de to bøger udgivet af Fiskeri- og søfartsmuseet i Esbjerg: Niels Frederiksen: Sønderho. En skipperby i Vadehavet samt Morten Hahn-Petersen: Fanø i sejlskibstiden.

Besøgstallet i arkivet er i stadig stigning, og en del skriftlige og telefoniske spørgsmål er blevet besvaret.

Traditionen tro har Fanø Kommune, Fanø Spare- og Lånekasse og ikke mindst Skads m.fl. Herreders Brandkasses Fond ydet økonomisk støtte til arkivet - ligesom flere private har givet frivillige bidrag.

Også her skal lyde en tak til giverne og til alle, der på den ene eller anden måde viser interesse for Sønderho-arkivet.

Grindsted kommune

Lokalhistorisk arkiv, Grindsted bibliotek

Tinghusgade 16, 7200 Grindsted. Tlf. 75 32 09 00.

Åbningstid: Læsestuen: Mandag, onsdag og torsdag kl. 14-19, tirsdag kl. 10-19, fredag kl. 10-17 og lørdag kl. 9-12 (bibliotekets åbningstid). Arkivet: Mandag-fredag kl. 14-17 eller efter nærmere aftale med lederen. På læsestuen findes der bl.a. kirkebogskopier indtil 1891 og folketællinger indtil 1906. Slægtsbøger, håndbøger for lokalhistorikere og registraturer over arkivets indhold.

Leder: Overbibliotekar Søren Peder Nielsen, tlf. 75 32 42 78.

Der er i 1989 registreret 24 afleveringer omfattende 235 aktstykker samt modtaget 38 trykte sager og 1655 billeder. Avisudklip, fotokopier, dubletter af postkort optælles ikke.

Kopisamlingen er suppleret med mikrofilm af real- og andre registre til skøde- og panteprotopoller i Landsarkivet i Viborg, således at området stort set er dækket (i alt 40 spoler). Ligeledes er der erhvervet fotokopier af registre til landsarkivets skifteprotokoller. For størstedelen vil der fra Rigsarkivet kunne lånes mikrofilm af selve protokollerne til brug i arkivets læsestue.

Det bør nævnes, at arkivet fra tid til anden modtager »oversættelser« til »skrivemaskinedansk« af diverse materiale. I 1989 modtog vi således Sdr. Omme skoleprotokol fra 1833 til 1858 ved Gunnar Mølgaard, Sdr. Omme.

Håndbogssamlingen er suppleret med ny og ældre hjælperlitteratur og hvad der er kommet af nye slægtsregistre.

Der føres ikke særskilt besøgsstatistik for arkivet, men besøgstallet skønnes at have været jævnt stigende. Overvejende er det nok kopisamlingen, man kommer efter, men der er også mange direkte forespørgsler. F.eks. har arkivet ydet bistand ved udarbejdelse af flere jubilæumsskrifter o.l.

Flere skoleklasser og studiekredse har været til introduktion i arkivet, og der er ydet hjælp til besvarelse af et anseligt antal lokalhistoriske opgaver.

Udover løbende billedstillinger i bibliotekets forhal har arkivet i 1989 arrangeret særudstillinger i anledning af Vejle-Vandel-Grindstedbanens 75-års jubilæum den 16. maj 1989 og Andelsklædefabrikens 100-års jubilæum den 12. august 1989.

Sognearkiverne i kommunen er hjulpet med råd og dåd, og en registrering af disse arkivers indhold er startet i Hejnsvig.

Arkivets leder siden starten i 1966, Hans E. Eriksen, fratrådte 1. august 1989. Efterfølgeren er overbibliotekar Søren Peder Nielsen. Det daglige arbejde med arkivet varetages af bibliotekar Kirstine Eriksen og assistent Jette Nielsen.

Hejnsvig Sognearkiv

Hejnsvig skole, Bakkevej 9, 7250 Hejnsvig.

Åbningstid: 1. onsd. i md. kl. 14-16 og 3. onsd. kl. 18-20.

Leder: Anders Jakobsen, Tyttebærvej 16, 7200 Grindsted.

Der er i 1989 registreret 482 indkomne arkivalier.

Arkivet havde arrangeret en lokalhistorisk aften, hvor Andreas Heick og Arthur Pedersen indledte over emnet: Udviklingen i Hejnsvig sogn. 25 personer deltog i arrangementet.

Efter ønske fra bestyrerinden på de gamles hjem blev der lavet en udstilling med billeder og papirer på hjemmet, og arkivlederen fortalte om arbejdet i arkivet.

I arkivet laves en udstilling, der beskriver byens udvikling. Arkivlederen har ved to besøg af elever fra Hejnsvig Skole fortalt om udstillingen.

Efter begæring fra Grindsted Mejeris bestyrelse er der udarbejdet en historisk oversigt over Hejnsvig Mejeri til et jubilæumsskrift, der udgives ved 100 års jubilæet.

I gæstebogen har 73 besøgende skrevet deres navne. Dertil skal lægges et ukendt antal besøg.

Helle kommune

Agerbæk lokalhistoriske arkiv

»Sognelunden«, 6753 Agerbæk.

Åbningstid: Efter aftale.

Leder: Thorvald Klit, Parkvej 8, 6753 Agerbæk.

Tlf. 75 19 63 92.

1989 var et glædeligt år for arkivarbejdet. Vi flyttede fra kælderen under biblioteket til »Sognelunden«.

Vi havde indbudt til reception lørdag d. 25/2. kl. 14.00. Dagen forløb på bedste måde bl.a. med tale af borgmester Eva Frandsen. Jørgen Dieckmann Rasmussen, Esbjerg, var forhindret i at deltage i receptionen, men han havde været os til god hjælp med indretningen af lokalerne.

Arkivet har modtaget 17 afleveringer af forskellig omfang samt mange fotos.

Fru Lis Hundebøll har, efter hendes mands død, skænket vort arkiv 29 ekpl. af bøger og hæfter udgivet af forlaget »Heureka«. Bl.a. modtog vi flere årgange af »Mandelgaven« og et bredt udvalg af de mange egnhistoriske skildringer, som afdøde P. Møller Hundebøll og fru Lis Møller Hundebøll havde specialiseret sig i. Vi er meget taknemlige for denne venlige gestus.

Vi har igen i år modtaget et tilskud fra »Skads Herreders brandkasse«. Rigtig mange tak til dens ledelse.

Af besøgende på arkivet og deltagere i dets arrangementer har vi optalt 235 personer.

Fåborg lokalhistoriske arkiv

Biblioteket, Krosvinget 12, Fåborg, 6818 Årre.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Ane Marie Nielsen, Fåborgvej 18, 6818 Årre.

Tlf. 75 19 50 59.

Til Fåborg lokalhistoriske arkiv har der været en del afleveringer, hovedsageligt som supplement til tidligere indkomne arkivfunds.

Vi har haft en del personlige henvendelser om oplysninger fra kirkebøgerne og om egnens historie. Disse henvendelser er besvaret telefonisk eller skriftligt.

Fåborg lokalhistoriske forening har haft følgende arrangementer:

I februar havde vi generalforsamling. Derefter fortalte arkivlederen om sognets samlingssteder gennem tiderne.

I juli havde vi arrangeret en aftenudflugt til Ribe med rundvisning i domkirken. Arkivlederen læste turistforeningens oplysninger om kirken og om kunstneren Carl-Henning Pedersens udsmykning.

Efter en tur rundt i byen samledes vi i Weiss stue, hvor vægter Åge Gram fortalte noget om den gamle bys historie. Kl. 22 fulgte vi vægteren på turen rundt om kirken.

I august afholdt vi i samarbejde med menighedsrådet et møde i præstegården, hvor museumsinspektør Hasse Jørgensen, Varde, viste lysbilleder og fortalte om gravminder og kirkegårdskultur.

Ved en »åbent hus« aften på biblioteket i oktober fortalte provst Holdt, Fåborg, om »Sømanden - en kendt person fra egen«, og derefter så vi lysbilleder.

Den 11. november havde vi mindstensafsløring over de to nedlagte skoler, Slebsager Skole fra 1841-1970 og Vrendrup Skole fra 1851-1968. Der deltog 80 interesserede, som derefter samledes i Helle-hallen, hvor der var udstilling med billeder fra skolerne og undervisningsmaterialer fra en svunden tid.

Grimstrup sognearkiv

Grimstrup bibliotek, Grimstrup, 6818 Årre.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Dagmar Lyndgaard, Trehøjevej 16, Roust, 6818 Årre.
Tlf. 75 19 21 85.

I 1989 har vi i arkivet modtaget 29 afleveringer, bl.a. to gode beretninger om Hjortkær og en del billeder.

I foråret 1989 havde vi to gode og velbesøgte møder med to tidligere beboere fra Grimstrup sogn som foredragsholdere. De fortalte, om dengang, de flyttede fra sognet og om tiden der fulgte.

I efteråret 1989 havde vi et møde i Roussthøje med film og lysbilleder.

Vi har haft fire besøg og tre skriftlige henvendelser. To personer har deltaget i et billedregistreringskursus i december måned i Agerbæk.

Vi har fået fem kirkebøger indbundet og har dem nu fra og med 1655.

Næsbjerg sognehistoriske arkiv

Åbningstid: første torsdag i måneden 18.30-19.30 og efter aftale med lederen.

Leder: Niels Jørgen Poulsen, Villavej 19, Næsbjerg, 6800 Varde. Tlf. 75 26 70 19.

Sognearkiverne i Øse og Næsbjerg har fælles bestyrelse, og årsmødet blev holdt i Næsbjerg Skole, hvor Søren Manø

talte om »Jydepotter og pottejyder«. Efter kaffen holdt han et diasforedrag om Karlsgårdeområdet. Der var lavet en udstilling om Karlsgårdeområdet og gårdene i Skonager ejerlav. En god og velbesøgt aften.

Øse Sognearkiv havde arrangeret en aftenudflugt rundt i sognet og omegnen, og vi havde en god aften sammen.

Vi har igen i år været rundt i sognet for at fotografere. Ved samme lejlighed fik vi foræret eller lånt ældre billeder og arkivalier til kopiering.

Vi har modtaget 16 afleveringer, bestående af billeder, skøder, leje- og aftægtskontrakter.

En del har besøgt arkivet, nogle for at finde frem til de forskellige ejere af gårdene, andre for at se i kirkebøgerne, om de kunne finde noget om deres slægt.

Arkivet har besøgt en klasse på skolen for at fortælle og vise billeder fra gamle dage.

Vester Starup lokalhistoriske arkiv

Helle Plejehjem, Vinkelvej 2, Tofterup, 7200 Grindsted.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Valdemar Jørgensen, Hovborgvej 11, Tofterup, 7200 Grindsted. Tlf. 75 33 71 28.

Medhjælper: Jens Skov, Vinkelvej 3, Tofterup, 7200 Grindsted. Tlf. 75 33 70 55.

Arkivet har i 1989 modtaget flere større afleveringer - bl.a. en gårdhistorie fra 1820 til 1970 med flere akter. Et dødsbo fra en gård i tiden 1870-1950 - et dødsbo af overvejende privat karakter.

Fra et nedlagt forlag (dødsbo) har arkivet modtaget en stor og meget omfattende aflevering indeholdende erindringskrivelser, publikationer, dublerede sognebøger o.m.a.

Fra fhv. sognepræst ved Åstrup og Starup kirker afdøde Knud Høgsbro Østergaards hustru er der via Åstrup sognearkiv tilgået arkivet en hel del værdifulde arkivalier og skrifter vedrørende Starup sogn.

Året var fattigt på udadvendt virksomhed i form af arrangementer, men det må dog nok falde ind under dette begreb, at »Historisk Udvalg«, som i 75 år siden starten i 1914 har ledet arkivet, den 15. juni blev afløst af »V. Starup Sogns Lokalhistoriske Forening«. Dette skete ved en stiftende generalforsamling, som godkendte fremlagte forslag til formålsparagraf og vedtægter, udarbejdet i samarbejde med SLAs sekretariat.

Senere på året fik arkivet som en meget kærkommen fødselsdagsgave tildelt nye lokaler på Helle Plejehjem, formidlet gennem kommunalbestyrelsen og lederen på plejehjemmet.

Resten af året er gået med anskaffelse af inventar, etablering og flytning af arkivet. Indvielsen foregik den 27. januar 1990 ved en reception, hvor ca. 60 interesserede mødte frem.

Øse sognearkiv

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Johannes Madsen, Solsortevej 8, Nordenskov, 6800 Varde. Tlf. 75 29 81 59.

Der har kun været få afleveringer i 1989. Bl.a. kan nævnes gårdhistorisk materiale, foreningsprotokoller, nogle billeder og fire gamle nodebøger over danske melodier.

Fra Byhistorisk Arkiv, Esbjerg, har vi hjemskaffet kopi af folketællingslister fra sognet.

I forbindelse med vort årsmøde, som blev afholdt i Næsbjerg, fortalte museumsinspektør Søren Manøe, Ølgod, om »Jydepotter og Pottejyder« og viste en serie lysbilleder i forbindelse dermed. Efter kaffen fortalte han om Karlsgårdeværket og søen. Vi havde arrangeret en udstilling om dette i forbindelse med årsmødet.

En aftenur gik til Haltrup Fiskeri, Haltrup hedebacker, hvor der førhen blev gravet en mængde grus og sand, og vi så stemmeverket ved Ansager, hvor den store kanal til Karlsgårdeværket tager sin begyndelse.

Der har været en del henvendelser for at søge oplysning om slægt, både telefonisk og personligt i arkivet.

Et par elever fra Øse Efterskole søgte oplysning om Nordenskov i 1930'erne og en skoleklasse fra Nordenskov Skole har været på besøg.

Vort lokale er meget lille til det materiale vi har, men kommunen har ikke kunnet hjælpe os.

Lokalhistorisk arkiv for Årre sogn

Årre skole, Skolegade 25, 6818 Årre.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Knud Lykke Christensen, Elmegade 11, 6818 Årre.

Ligesom 1988 har 1989 været et stille år. Der har kun været nogle få afleveringer af billeder.

I november havde vi årsmøde med generalforsamling. I anledning af, at det var 175 år siden, at vi fik »Lov om almueskolen af 1814«, havde vi fået seminarielektor Verner Bruun, Esbjerg, til at komme og holde foredrag. Han fortalte om den udvikling, der gik forud for denne lov, og han trak nogle linier til skolens situation i dag. Han kom også ind på noget helt lokalt, og det udviklede sig til en livlig snak mødedeltagerne imellem. En god aften med ca. 30 deltagere.

På arkivet er nogle af bestyrelsesmedlemmerne gået i gang med at registrere billeder.

Holsted kommune

Aastrup sognearkiv

Grenevej 10, 6752 Glejbjerg.

Åbningstid: 1. og 3. torsdag i måneden kl. 15.00-19.00 samt efter aftale med lederen.

Leder: Olga Pedersen, Boldingvej 16, 6752 Glejbjerg.

Tlf. 75 19 82 80.

Aastrup sognearkiv har i 1989 modtaget ca. 20 afleveringer, hvilket er en tilbagegang i forhold til året før. Afleveringerne har dog været ret omfattende og interessante.

Vi har haft meget travlt med billedregistrering.

En interesseret arkivgæst har foræret os kopiering af ca. 100 af Sørine Andersens glaspladenegativer, og vedkommende har kørt egnen tynd for at finde folk, der har kunnet hjælpe ham med at identificere billederne. En gave og et arbejde, som vi er meget glade for.

Besøgstallet, der det første år vi boede i eget hus, var ganske overvældende, har fundet et mere »normalt« leje. Vi havde i årets løb 164 arkivgæster og en del telefoniske og skriftlige forespørgsler.

Arkivet deltog i en spændende fjernsynsudsendelse i serien »Fotografiet fortæller«. Det var en morsom opgave, og vi var glade for at blive set over det ganske land. Udsendelsen vistes en søndag eftermiddag i august måned. Vel nok ikke det bedste tidspunkt.

Derudover har vi deltaget en del i udsendelsesrækker i lokalradioen Radio Holsted.

Lokalhistorisk arkiv for Holsted kommune

Vestergade 17, 6670 Holsted. Tlf. 75 39 20 10.

Åbningstid: Onsdag kl. 15-18, i perioden 1. oktober-1. april tillige tirsdag kl. 19-21.

Leder: Chr. Carstensen, tlf. privat 75 39 22 59, træffes normalt i arbejdstiden på tlf. 75 39 20 66.

Det forløbne år må betegnes som et indbringende og travlt år, hvor vi har fået registreret 1604 enheder, der hidrører fra 88 afleveringer, således at arkivet ved årsskiftet har over 14.000 registrerede enheder foruden en mængde hjælpemidler som f.eks. kirkebøger, folketællingslister, skøder og panteregistre.

Arkivet har forbindelse med flere antikvitethandlere, der, når de rydder dødsboer o.l., afleverer papirer, protokoller og billeder til arkivet, ting der tidligere blev destrueret. Disse forbindelser er meget positive bl.a. på grund af, at initiativet er kommet fra antikvitethandlerne.

Vi har også haft den glæde, at Rigsarkivet fortsat godkender arkivet som værdige til at modtage menighedsrådsarkivalier, selvom reglerne herfor skulle være strammet. Vi har således i 1989 modtaget og registreret arkivalier fra Stende-

rup og Hovborg kirkers menighedsråd. Vi mangler nu kun arkivalier fra menighedsrådet ved Føvling kirke.

Mellem arkivalierne fra Hovborg fandtes et interessant stykke papir, en liste fra 1888 med oplysninger om de årlige ydelser af fourage - korn, hø og halm - som bønderne i Hovborg og Klelund skulle levere til førstelæreren i Lindknud og hvor mange tørv, de skulle levere til skolen i Klelund, hvor der på det tidspunkt kun blev givet undervisning om vinteren. Denne liste er noget af et klenodie. Der findes ikke mager til fra de andre skoler i kommunen.

En del af de registrerede arkivalier vedrører vurderingsforetninger foretaget i tiden 1938 til 1978 i forbindelse med optagelse af kreditforeningslån. Disse vurderinger er meget interessante, idet de foruden at fortælle om de enkelte ejendommers størrelse og beliggenhed giver oplysninger om bygningernes størrelse, alder og standard samt jordens beskaffenhed og dyrkningsform. Et materiale, der har stor værdi ved beskrivelse af de enkelte ejendomme. Sagerne omfatter kun landbrugsejendomme i Holsted og Føvling sogne og ikke nær alle, da nogle har foretrukket andre lånemuligheder.

Vi har i 1989 haft fem arrangementer med foredrag, film/lysbilleder, hvor der har deltaget mellem 150 og 200 personer. Desuden har vi i deltaget i »Åbent Hus« arrangement her i Vestergade, hvor der var omkring 100 besøgende på arkivet. I den forbindelse lavede vi en mindre udstilling om skolevæsenet gennem tiderne.

Som fortsættelse af serien »Lokalhistoriske Billedbøger« udkom i december 1989, Billedbog IV, der omhandlede Handel og Håndværk i Holsted kommune. Bogen blev godt modtaget og solgt tilfredsstillende. I forbindelse med den nye bog er det lykkedes os at reducere vort lager af tidligere udgivelser noget, således at de to første udgivelser nu er udsolgt, og af den tredje har vi kun en snes eksemplarer tilbage.

Arkivet har sammen med de øvrige arkiver i kommunen og Egns museet medvirket ved lokalhistoriske udsendelser i Radio Holsted, først i form af foredrag om forskellige emner, senere i et spørgeprogram. Det er arkivets erfaring, at lokalradioer er et godt PR-medie. Da radioerne dækker større områder end arkiverne, er det en oplagt chance for naboarkiver til at etablere et samarbejde, hvori der også kan deltage andre historiske foreninger og institutioner.

Tobøl Egnarkiv

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Knud Aage Bruun, Ribevej 64, Tobøl, 6683 Føvling. Tlf. 75 39 81 96.

For Tobøl Egnarkiv og Tobøl som sådan har året 1989 stået i jubilæets tegn. Hele to foreninger har holdt 100 års jubilæum.

Gymnastikforeningen lagde for med en sportsuge i juni, der sluttede med den egentlige jubilæumsfest lørdag/søndag d. 17/18 juni.

»Tobøl med omliggende byers Forsamlings- og Gymnastikhus«, som den i starten blev kaldt, men som i dag kun kaldes Tobøl Forsamlingshus, holdt sit jubilæum på selve stiftelsesdagen d. 12. november.

Ved begge arrangementer var arkivet repræsenteret med en billedudstilling samt en skriftlig historisk gennemgang.

Ved forberedelserne til jubilæerne var udlånt materiale og videre givet oplysninger til belysning af de historiske sammenhænge til bestyrelserne. I forbindelse hermed dukkede der billeder, gamle gymnastikredskaber og ting fra forsamlingshuset, såsom petroleumlamper og køkkenrekvitter, frem fra gemmerne. Derudover har der kun været få afleveringer.

Ribe kommune

Jernved sognearkiv

Jernved Andelskasse, Gørdingvej 11, Jernvedlund, 6771 Gredstedbro.

Åbningstid: 1. tirsdag i måneden kl. 19-20 eller efter aftale med lederen.

Leder: Hans Otto Kristensen, Vestergade 47, 6771 Gredstedbro. Tlf. 75 43 10 80.

Arkivet har i 1989 modtaget fire ny-afleveringer plus supplementer til tidligere afleveringer, en del fotos er indgået som gave eller til affotografering. Besøgstallet har været stigende, men de fleste har dog ikke indfundet sig i åbningstiden, men efter en forudgående aftale - meget forståeligt. Rigtig mange forespørgsler er blevet besvaret.

En landmand fra Vilslev var til landboauktion i Brørup, og her købte han en kasse med gamle bøger. Da han kom hjem og ville se, hvad det i grunden var, han havde købt, ja så fandt han i bunden af kassen en gammel Gredstedbro-protokol, som han forærede til arkivet. I protokollen - som for øvrigt blev brugt som regnskabsbog - står der på den første side: Nærværende af 800 - ottehundrede - paginerede sider bestående, gennemdragne og med Embedets Segl forsynet Protokol autoriseres herved i henhold til Lov af 10. maj 1912 til Hovedbog for Mekaniker Jacob Henningsen, Gredstedbro. Stempelt: Politikreds Nr. 65 Ribe Købstad m.v. 1. december 1926. Jacob Henningsen var cykelhandler og maler. Han ovnlakerede cykler, hvilket vil sige, at cyklen efter lakeringen tørredes i en ovn. Dette gav et overordentligt flot resultat, og prisen for at få en cykel ovnlakeret var 10 kr.

Jernved Menighedsråd har bekostet køb og indbinding af kirkebogskopier fra Jernved præstearkiv tilbage til 1815. Når kirkebøgerne for Jernved sogn ikke findes længere tilbage

Gredstedbro-postbude klar til afgang, ca. 1920. Fra venstre: Johan post (Nielsen), Ingvardt post (Nielsen), Anders Damgaard, Las post (Lars Jensen) og Peder post (Nielsen). Foto i Jernved Sognearkiv.

end til 1815 skyldes det, at Jernved Præstegård ved en lynbrand den 2. juli 1870 nedbrændte til grunden, og derved gik de ældste kirkebøger tabt, men de fire første sider i den ældste kirkebog er uddrag af kirkebøgerne fra 1697-1818, foranlediget af en kaptajn Lengnick i København og udarbejdet af Jernved-præsten pastor P. Raab i 1864.

Kirkebøgerne fra 1815-1891 fylder tre bind, derudover er der et bind med til- og afgangslister. Arkivudvalget er meget taknemlige for den smukke og værdifulde gave, og både arkivet og nogle slægtsforskere har allerede haft gavn af nyanskaffelsen.

Ribe Kommune har ydet et tilskud på 1.500 kr. til arkivarbejdet.

Ribe lokalhistoriske arkiv

Gjørtzvej 3, 6760 Ribe. Tlf. 75 42 17 00.

Åbningstid: Fredag efter aftale.

Leder: Bibliotekar Susanne Benthien.

Efter en lang periode med stilstand i lokalarkivets virksomhed kom der i september 1989 igen liv i afdelingen, da der blev ansat en langtidslæder.

Alt det materiale, der hidtil blot var lagt til side, er nu blevet registreret og arkivets interne arbejdsgange og opbevaringsmåder er sat i system. Billedregistrering er iværksat, og da der i 1990 er budgetteret med ansættelse af en halvtidsmedhjælper i lokalarkivet, ser fremtiden nu lysere ud.

I 1989 har vi journalført 48 afleveringer, og i samme periode har 82 personer henvendt sig til os enten pr. brev eller telefon, medens 158 personer har aflagt besøg i arkivet. Blandt disse i alt 240 henvendelser har der været mange, der krævede både tid og arbejde.

Efterskolehold i slægtsforskning har været på besøg to aftener, hvor deltagerne blev introduceret i lokalarkivets forskellige arbejdsopgaver.

I anledning af fotografiets 150-års jubilæum arrangerede arkivlederen en stor udstilling af ca. 400 fotografier, der under titlen »Lokalhistorisk arkiv viser fotografier fra det gamle Ribe« blev vist på Ribe Kunstmuseum i perioden 30. september - 4. november. Det var en større opgave at arrangere denne udstilling, men belønningen blev en stor publikumstilstrømning i hele åbningsperioden, og desuden bad Landsarkivet for Nørrejylland i Viborg om lov til at vise udstillingen i resten af november og december måned.

Arkivlederen deltog i begyndelsen af juni 1989 i SLAs arkivdage i Nyborg i kurset »Udstillingsteknik«, som var særdeles oplysende, selvom ingen af de øvrige deltagere havde nogen gode forslag til, hvordan man hænger originalfotografier op uden at beskadige dem.

Senere viste løsningen med skumplastplader og bølgepap sig at være en billig og fremragende måde at klare opgaven på.

Historisk arkiv i Seem sogn

Seem-Varming skole, Skallebæk, 6760 Ribe.

Åbningstid: I skoletiden eller efter aftale med lederen.

Leder: Søren Mulvad, Varming Vesterby 9, 6760 Ribe.

Tlf. 75 44 11 77.

I 1989 har der været et par større afleveringer til arkivet. Dels en mængde slægtshistorisk materiale, fotos, bøger, skøder m.m. fra Hans Lassen Karkovs dødsbo og dels en omfattende aflevering fra Niels Nørgaard i Skallebæk, omfattende meget slægtshistorie, bøger, fotos og diverse lokalt topografica. Heri bl.a. en samling af lejlighedssange på i alt mere end 500 forskellige fra perioden 1896 til 1989. Derudover har vi modtaget syv mindre afleveringer. Otte personer har besøgt arkivet, og vi har besvaret 26 telefonopkald. Der er afsendt 22 breve fra arkivet.

Arkivlederen har været med Planstyrelsen rundt på en registreringsrunde i sognet og givet oplysninger om bygningernes alder, hvor den er kendt.

Desuden har været afholdt hjemstavnsaften med 30 deltagere, hvor der blev fortalt om en betlers skæbne i 1700-årene, læst et stykke af Hans Mikkelsen Sønderups erindringer og endelig vist et videooptaget uddrag af en smalfilm, som blev optaget her i sognet midt i 1960'erne. Kopi og klip: Høm Video.

Der arbejdes lejlighedsvis med at udskrive tingbøgerne 1661 ff, hvor vi er nået til 1688.

Niels Nørgaard, Skallebæks har givet 20.000 kroner til arkivet, med ønsket om, at man ad åre vil arbejde på at udgive en større fremstilling af sognets historie.

Spandet sognearkiv

Spandet skole, Arnumvej 9, Spandet, 6760 Ribe.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Fru Dinne Christiansen, Spandet Kirkevej 14,

6760 Ribe, Tlf. 74 86 72 43.

Arkivet har i 1989 modtaget 10 afleveringer bestående af kopier af kirkebøger, folketællingsliste fra 1840, protokoller, billeder og tidligere gårdejer og kørerlærer Eskild Vinds erindringsbog, som foreløbig spænder over tiden fra 1893 til 1988.

Foruden arkiv- og registreringsmøder har arkivmedlemmer underholdt ved et pensionistmøde, hvor man holdt foredrag, og ved hjælp af epidiaskop fremviste gamle billeder i tilknytning dertil.

Grundlovsdag fulgte vi ved sognevandringen den gamle grænse fra 1864 til 1920 gennem Fjersted, Varminglund til Stensbæk Plantage. Turen afsluttedes i skolen med kaffe og den til turen knyttede historie krydret med mange spændende beretninger, blandt andet fra beboere, som selv havde været blandt grænseoverløberne fra 1914 til 1918. Der var 30 deltagere.

Vi indhenter forsåt oplysninger om ejendommenes historie og aflægger i den forbindelse Landsarkivet i Aabenrå jævnlige besøg.

Hans Agger har taget orlov fra alt arkivarbejde indtil videre på grund af skolearbejde.

Lokalhistorisk arkiv for Vester Vedsted sogn

V. Vedsted skole, V. Vedsted Byvej 55, V. Vedsted, 6760 Ribe.

Åbningstid: Efter aftale med arkivlederen.

Leder: Tage Rosenstand, Engdraget 43, Øster Vedsted, 6760 Ribe. Tlf. 75 42 21 25.

Året blev indledt med et velbesøgt møde den 24. januar, hvor Jørgen Dieckmann Rasmussen, Esbjerg, holdt »arkivaften«. Her fik vi en tiltrængt indføring i den svære kunst at registrere rigtigt, for det er ikke så nemt. Imidlertid har det knebet med mulighederne for at omsætte det lærte til praksis, for bestyrelsen har for meget andet om ørerne, og oven i dette kom økonomiske problemer, som dog lettede noget i løbet af året.

Bestyrelsen har arbejdet med forskellige muligheder for at skaffe penge til huse og har blandt andet overvejet at sælge en lille folder om sognets historie. Arbejdet med denne er dog stillet lidt i bero.

Antallet af afleveringer var noget mindre end året før, og det vil efterhånden også knibe med at have plads til mere, for arkivets pladsmangel er faktisk det største problem: Det letter ikke registreringsarbejdet, at det hele skal hentes og bagefter igen lægges på plads i ét skab, der er alt for lille. Det er hidtil ikke lykkedes at skaffe et blivende sted for arkivet, men bestyrelsen arbejder stadig på sagen.

Fotografering af sognets bygninger blev påbegyndt i 1988 med en gennemfotografering af Vester Vedsted. Det er besluttet at fortsætte med Sdr. Farup i 1990. Denne gang skal husenes beboere så vidt muligt med på billederne. Der er et par gode fotografer i sognet, så opgaven bliver løst udelukkende med lokal hjælp. Vi vil meget anbefale andre lokalarkiver at foretage tilsvarende gennemfotograferinger, for husene forandres meget hurtigere, end man tror.

Året sluttede med et velbesøgt årsmøde den 9. november, hvor Peter Dragsbo fortalte om »Byggeskik nord og syd for den gamle grænse«. Det var faktisk så godt, at vi burde have inviteret en langt større kreds af mennesker. Men så lærte vi det.

Arkivets daglige leder, Anni Møller-Christensen, rejste til Vejen og forlod derfor arbejdet i lokalarkivet. Fra bestyrelsen skal der lyde en varm tak til Anni for hendes store og inspirerende arbejde med arkivet. Først i begyndelsen af 1990 er det lykkedes af finde en afløser, så velkommen til Tage Rosenstand som daglig leder.

Vilslev sognearkiv

Kongeådal skole, Kongeådal 17 B, 6771 Gredstedbro.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Harry Thomsen, Sønderbyvej 15, Vilslev, 6771 Gredstedbro. Tlf. 75 43 12 59.

Arkivet har i 1989 modtaget 30 afleveringer, bl.a. som supplement til allerede eksisterende arkivfonds. Endvidere har arkivet ved gave fra borgerforeningen fået en ny kopi af filmen: Høset i Vilslev enge.

Der har været en del besøgende i arkivet i det forløbne år, bl.a. en skoleklasse, samt slægtsforskere, som arkivet har kunnet hjælpe.

Der har i samarbejde med skolen været arbejdet en del med skolehistorie i anledning af jubilæet for skoleforordningerne. Et interessant arbejde, hvor resultatet er blevet et skrift på godt 100 sider med titlen: Vilslev og Hjortlund sognes skole gennem 250 år.

Der arbejdes stadig i gårdenes historie, et arbejde der besværliggøres meget af de forskellige juridiske forhold, der har været gældende, især syd for Kongeåen, hvor halvdelen af sognet er beliggende.

Varde kommune

Alslev sognearkiv

Thueslund, Alslev, 6800 Varde.

Åbningstid: Mandag kl. 19.30-21.30.

Leder: Agnes Jensen, Korshøjvej 9, Alslev, 6800 Varde. Tlf. 75 26 90 97.

I 1989 havde vi 51 besøgende, hvilket er ret pænt.

Vi modtog 19 afleveringer, deraf fire lydband. Desuden har vi haft flere telefonhenvendelser vedrørende slægtsforskning.

Arkivet er leverandør af små artikler til Sognebladet i vort område.

Billum lokalhistoriske arkiv

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Gunhild Jeppesen, Kirkebyvej 17, 6852 Billum. Tlf. 75 25 82 41.

Blandt afleveringerne i det forløbne år var et antalsmæssigt meget stort og i historisk henseende værdifuldt materiale fra et af sognets gamle slægtsgårde. Dette bekræfter, at der stadig er meget at »finde« for de lokalhistoriske arkiver.

Der har været nogle forespørgsler om oplysninger fra kirkebøger, folketællingslister m.m., især fra slægtsforskere. Disse forespørgsler er blevet besvaret med ønskede oplysninger, hvis det har været muligt.

Horne sognearkiv

Åbningstid: 1. fredag i hver måned kl. 15-17.

Leder: Anna Uhr Schmidt, Solvangen 12, Horne, 6800 Varde. Tlf. 75 26 01 06.

Arkivet har haft et roligt år med få afleveringer. Dog kan nævnes et lille hæfte »En tjenestekarls erindringer fra en gård 1867«.

Der arbejdes ihærdigt med registrering, og i det nye år gælder det billeder.

Traditionen tro havde vi en lille udstilling i tilknytning til skolefesten.

Vi har haft en del besøgende, der har søgt oplysning om deres slægt, samt en enkelt forespørgsel om en gårds historie.

Janderup lokalhistoriske arkiv

Biblioteket, Vesterled 46, 6851 Janderup.

Åbningstid: Efter aftale med Henning Østergaard-Jensen, tlf. 75 25 80 50, Sigurd Hansen, tlf. 75 25 84 11 eller efter kl. 16.30 Viggo Mikkelsen, tlf. 75 25 80 92.

Leder: Viggo Mikkelsen, Hebovej 39, 6851 Janderup.

Arkivet har i 1989 registreret 58 afleveringer, hvoraf en stor del, som omtalt sidste år, handlede om Ho bugt dæmningen. Den er jo blevet aktuel igen med stormfloderne her i januar og februar 1990.

Arkivet deltog i udstillingen »Folk og Kultur« på Janderup Centralskole i dagene 8.-16. juni 1989. Udstillingen bestod af billeder og skitses fra ca. 1900 til 1989, som viste, hvor håndværkere og forretningsdrivende havde drevet forretning og hvor længe. Udstillingen viste desværre kun alt for tydeligt, hvordan antallet af forretningsdrivende var faldet især indenfor de sidste 20 år.

Den 29. november 1989 hjalp arkivet til med gamle undervisningsmaterialer - bøger, tavler, grifler - ved en udstilling

på Janderup Centralskole. Denne udstilling fandt sted i anledningen af Det danske Skolevæsens 175 års jubilæum.

Der har også i år været mange forespørgsler fra folk, som ville forske i deres slægt.

Thorstrup sognearkiv

Thorstrup skole, 6800 Varde.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Kjerstine Kristensen, Nedrevej 16, Yderik, 6800 Varde. Tlf. 75 26 44 43.

Vi har i 1989 haft fem afleveringer af forskellig art.

Vi har besvaret nogle henvendelser angående slægtsforskning, og vi har haft et enkelt besøg i samme anledning. Derudover har der været en snes besøgende på arkivet.

Vi arbejder på at få en sognefilm fra sidst i 1960'erne tekstet og overspillet til video.

Varde lokalhistoriske arkiv

Rådhuset, Torvet, 6800 Varde. Tlf. 75 22 37 74.

Åbningstid: Tirsdag kl. 9-12 samt efter aftale med lederen.

Leder: Rita Christensen, Ved Banen 4, 6800 Varde. Tlf. 75 22 07 82.

Varde lokalhistoriske Arkiv har i 1989 modtaget 70 afleveringer, og der har været ca. 175 besøgende samt 162 skriftlige eller telefoniske henvendelser.

Gennem landsarkivets kampagner har vi i 1989 erhvervet flere mikrofilm, bl.a. Vardes rådstueprotokoller 1692-1801 samt mandtalslister for 1920.

En af arkivets medarbejdere har udarbejdet et udførligt sted- og navnerregister til C. Lindberg Niensens bog »Varde Bys Historie«. Et stort savn for brugere af bogen er hermed afhjulpet. Interesserede kan erhverve kopier af registret ved henvendelse til vort arkiv.

I det forløbne år har arkivet registreret en samling gamle laksegl, som er i Varde Museums besiddelse. Samlingen, der er på ca. 2.200 stk., hidrører fra hele landet og er indsamlet siden 1830 af daværende redaktør Rudolf Helms, Varde.

Vi har stadig megen glæde af de 37 slægtsregistre, der her i arkivet er udarbejdet af en af medarbejderne, især efter at den genealogiske afdeling på Frederiksberg Bibliotek har fået kopier af registrene og foranlediget disse omtalt i »Hvem forsker hvad?«. Mange har rettet henvendelse hertil for at få kopier af registrene. Senest har vi efter anmodning sendt en hel kopisamling til Statsbiblioteket i Århus.

Arkivets video-film har været flittigt benyttet af foreninger m.fl.

Arkivet har nu fået sin egen styrelse i henhold til de nye vedtægter, som trådte i kraft ved årsskiftet. Den støttekreds,

som arkivet har haft i en årrække, er nu organiseret i en særlig forening med cand.mag. Ole Nørskov Nielsen som formand. Arkivet har allerede haft glæde af den nye støtteforenings aktiviteter. Bl.a. er der udgivet et lille skrift om kommunevalget i Varde 1909. Skriftet var klar til udsendelse lige op til sidste kommunevalg 80 år senere.

Der har i årets løb været holdt foredrag i foreninger af henholdsvis arkivlederen og en af arkivets medarbejdere.

Endelig kan det nævnes, at arkivlederen i efteråret 1989 deltog i et kursus arrangeret af SLA på Sandbjerg Slot vedrørende søgesystemer.

Vejen kommune

Lokalhistorisk arkiv for Vejen kommune

Østergade 2, Postboks 83, 6600 Vejen. Tlf. 75 36 35 99.

Åbningstid: Mandag-torsdag kl. 10-16, onsdag tillige kl. 16-17.30.

Leder: J. Wilh. Rasmussen (konstitueret).

Arkivet har igen haft et godt arbejdsår med god interesse fra beboeres og slægtsforskernes side, hvad de 925 navne i gæstebogen vidner om plus de besøgende, der »hår skrewn jen gång!«

Folkeskolerne og de højere skoler i området har benyttet sig af arkivets kildemateriale og lånt dias eller fotos, ligesom enkelte foreninger har haft glæde af ældre film, som arkivet ligger inde med.

De vigtigste begivenheder er dog nok flytningen af de ca. 45 hylde-meter arkivalier fra sognearkivet i Andst til Vejen, der medførte en større udgift til mere hyldeplads her.

Herefter er arkivaler fra Andst, Vejen, Læborg, Malt og Askov sogne samlet i Vejen, medens de overvejende dele af tilsvarende materiale fortsat findes i Bække for Veerst-Bække sogne og Gesten Skole for Gestens vedkommende.

Året igennem har der været medhjælpere, en eller to i jobtilbud, og igen har vi været heldige med interesserede og aktive medhjælpere.

Båndoptagelser af ældre medborgeres erindringer er fortsat med efterfølgende nedskrivning på maskine eller PC.

Vi er også fortsat med at lave kontaktkopier og med registrering af fotograf-arkiverne, om end i mindre grad end de foregående år. PC-registrering af Folkebladets og Vestkystens lokalsiders indhold er ligeledes fortsat, såvel som journalisering og registrering af 125 afleveringer af højst forskellig art og størrelse.

1989 var så det sidste år, hvor arkivet var kommunalt, idet arkivets kommunale bevilling fra 1. januar 1990 ubeskåret går ind under Egnsmuseets administration sammen med Vejen kommunes anpart af museets økonomi, men med eget

Vejen Fågtforening fotograferet ca. 1900 i det nu nedrevne øvelseshus. Foto i Vejen Lokalhistoriske Arkiv.

budget og egen ledelse og antagelig fra 1991 med faglig uddannet leder, som deles med museet.

Hidtidige arkivleder er konstitueret indtil dette sker. Lokalknivets adresse, åbningstider og daglige ledelse etc. fortsætter som hidtil. I realiteten vil ændringen være umærkelig for andre. På denne måde er arkivet faktisk »statsanerkendt« og vil få en bedre økonomi det følgende år som antydet ovenfor.

Ølgod kommune

Ansager lokalhistoriske arkiv

Skolegade 8, 6823 Ansager.

Åbningstid: Onsdag kl. 14-16 eller efter aftale.

Leder: Ejvind C. Jensen, Kanalvej 4, 6823 Ansager.

Tlf. 75 29 71 56.

Året 1989 fortsatte i den gænge, der har været kendetegnende for de seneste år i arkivet. Hvad vi i starten forventede var, at det kunne lade sig gøre hurtigt at få rensset op i alle de liggende arkivalier, plus hvad der yderligere er tilgået de senere år. Desværre må vi vel erkende, at færdige bliver vi aldrig. Der dukker stadig nye opgaver og udfordringer op, men det er vel også det, der gør det så interessant at arbejde med lokalhistorie.

Selvfølgelig mangler vi jo nok den uddannedes historiske baggrund, men nu har vi et håb om, at der ansættes en museumsinspektør med uddannelse inden for etnologi ved Ølgod Museum. Hans/hendes viden vil sikkert komme lokalarkiverne til gode.

Af modtagne afleveringer til arkivet i 1989 skal et par interessante ting nævnes:

Tage Petersen, Østergade 8, Ansager, har skænket arkivet

tre prospektkort udført ca. 1910 af kunstmaler Hans Ager-snap.

I boet efter afdøde Stinne Pedersen, Østre Allé 15, Ansager, er der fundet et velbevaret mindeskrift over Niels Jeppesens anden hustru, salig Anne Knudsatter i Lærkeholdt. Hun døde 1. maj 1851, 30 år gammel. Dette minde har været bevaret i slægten gennem alle disse år. Hun var datter af gårdejer Knud Andersen og hustru Ane Kjerstine Jensdatter, døbt i Ansager Kirke d. 4. marts 1821.

I alt har arkivet modtaget 14 afleveringer, hvoraf de fire er meget store med mange personlige papirer, samt et stort antal billeder m.v.

Besøgstallet på arkivet har i 1989 været 84. Derudover har vi haft besøg af 55 FDF'ere, der har fået orientering om Ansagers historie gennem tiden. Denne orientering indgår som et led i en prøve for opnåelse af duelighedstegnet »Kend din By«.

På Ansager skole har arkivet også været behjælpelig med en orientering til eleverne i niende og tiende klasse om Ansagers historie fra ca. 1960 og frem til ca. 1980. Emil Nielsen og Poul Poulsen deltog fra arkivet.

Arkivets økonomi har været god i det forløbne år. Vi har igen fået en god støtte fra privat side.

Tistrup-Hodde lokalhistoriske arkiv

Tistruplund Områdecener, Søndergade 38, 6862 Tistrup.

Åbningstid: Tirsdag kl. 15-17.

Leder: Børge O. Andersen, Søjparken 20, 6862 Tistrup.

Tlf. 75 29 97 82.

Arkivet har i 1989 haft en tilbagegang i afleveringer i forhold til året før. Vi har modtaget 17 afleveringer, men der har været mange arkivfonds i disse afleveringer. Afleveringerne har været meget forskelligartede, de fleste har været de traditionelle, men som noget nyt har vi fået indleveret nogle videobånd. Det vil vi nok fremover se noget mere til, så er det blot spændende, hvor opbevaringsstabile de er.

Vi har ikke haft de mange besøgende, men det håber vi på at få, når vi i begyndelsen af 1990 flytter ind i de til os nyindrettede lokaler på »Tistruplund«, hvor adgangsforholdene til arkivet bliver ideelle, også for ældre mennesker.

Arkivet har i samarbejde med L.O.F. arrangeret en studiekreds med titlen »Trin-tider og milepæle i et sogns historie«. Studiekredsen afholdtes med 20 timer fordelt over ti gange, de fem første arrangementer afholdtes i slutningen af 1989, og de sidste fem bliver afholdt i begyndelsen af 1990. En række personer fra lokalområdet, med baggrund i kultur-, erhvervs- og samfundslivet fortæller om baggrund og hændelser af betydning for sognets udvikling. De fem arrangementer, der er afholdt i 1989, har været en meget stor succes.

Skovlund sognearkiv

»Vesterled«, Borgergade 24, Skovlund, 6823 Ansager.

Åbningstid: Mandag kl. 19-21 samt efter aftale med lederen.

Leder: Kaj Knudsen, Ansagervej 20, 6823 Ansager.

Tlf. 75 29 20 70.

Arkivet har i 1989 modtaget og registreret 48 stk. arkivalier om personer, ejendomme og foreninger.

Arbejdet med at udforske gårdenes og Skovlund bys historie er fortsat, og den nyere del af historiens ejerskifter er registreret.

Arkivet har stået til rådighed med oplysninger om Skovlund by og sogn i forbindelse med udarbejdelse af en rapport om udviklingen i småbyer. I rapporten er eksempler på nogle landsbyer, som udvikles, mens andre afvikles. Spørgsmålet om, hvorfor det går forskelligt, er interessant, og i Skovlund afventer vi med spænding rapportens konklusion. Nok er byen under udvikling, men handelslivet er tørt.

Arkivudvalget har Andreas S. Kristensen, Skovlund, som formand. Aage Ladefoged er kasserer, mens arkivleder Kaj Knudsen virker som sekretær. Herudover består udvalget af Holger Nielsen, Jens Ladekjær og Ejnar Kruse.

Arkivet holder flyttedag den 1. marts og rykker ind i nyistandsatte lokaler på byens ældrecentre »Vesterled«, Borgergade 24. Arkivet har ikke faste åbningstider, men Henrik Pedersen, »Vesterled«, har nøgle til arkivet og optræder gerne og dygtigt som kustode.

Ølgod-Strellev lokalhistoriske arkiv

Kulturhuset, Vestergade 5, 6870 Ølgod.

Tlf. 75 24 50 11, lok. 5.

Åbningstid: Tirsdag kl. 14.30-17.00.

Leder: Nich. Riis, Bakkevej 17, 6870 Ølgod.

Tlf. 75 24 56 51.

I 1989 har vi modtaget 34 afleveringer, et antal der undertiden har været større. Til det skal så lægges hvad vi, efter aftale, modtager fra stadig eksisterende foreninger og andre foretagender.

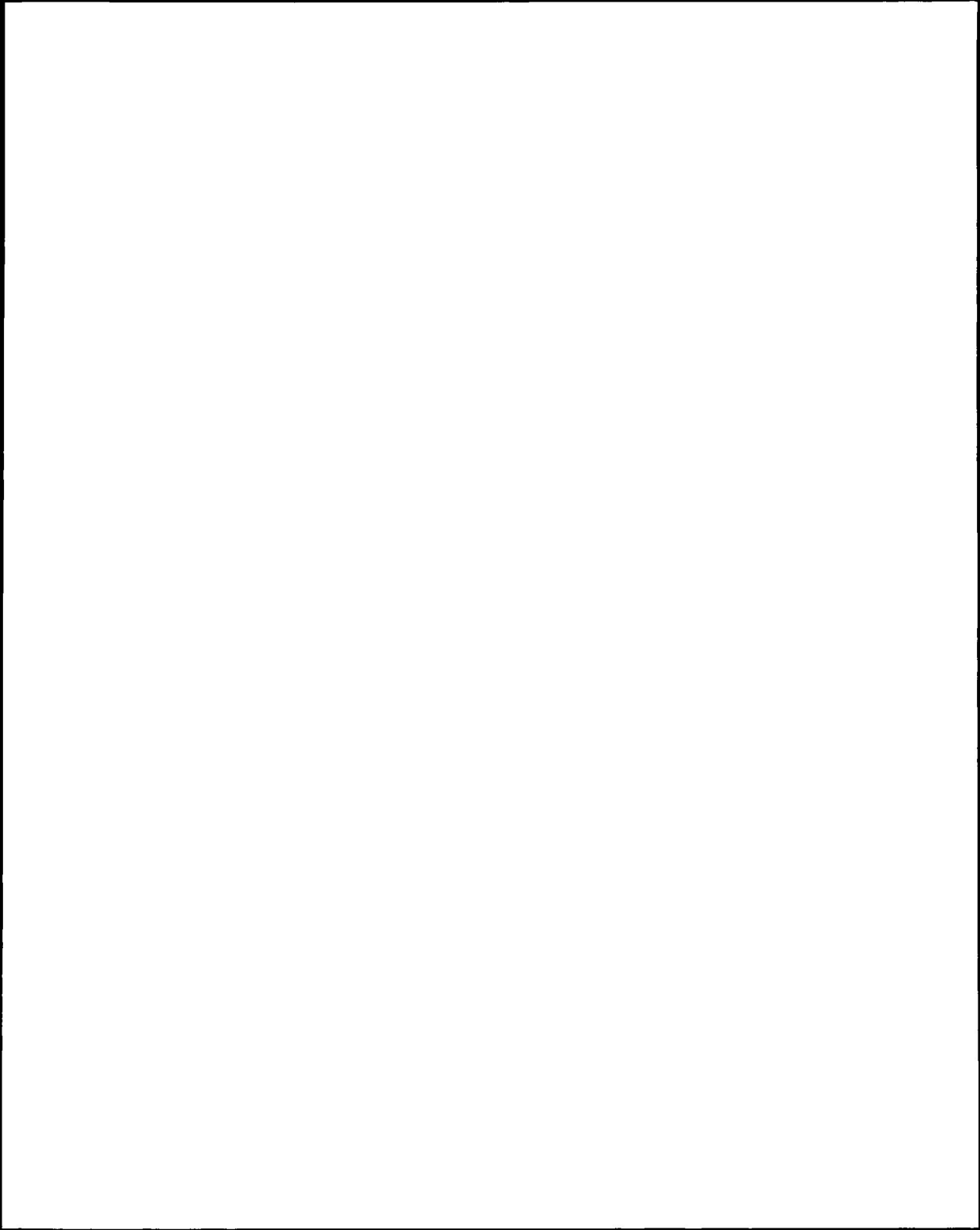
I en aflevering var der mælkeafregninger fra et privatejet mejeri i vort område fra tiden 1882-1894. Samme mejeri blev senere omdannet til andelsmejeri. Som noget nyt, for os, viser disse afregninger, at den indvejede mælk først angives i pund, hvorefter mængden bliver omregnet til kander. En kande vejer fire pund, og afregningen til landmanden er pr. kande. Her på arkivet er denne afregningsmåde ukendt, har nogen, der læser dette, en forklaring?

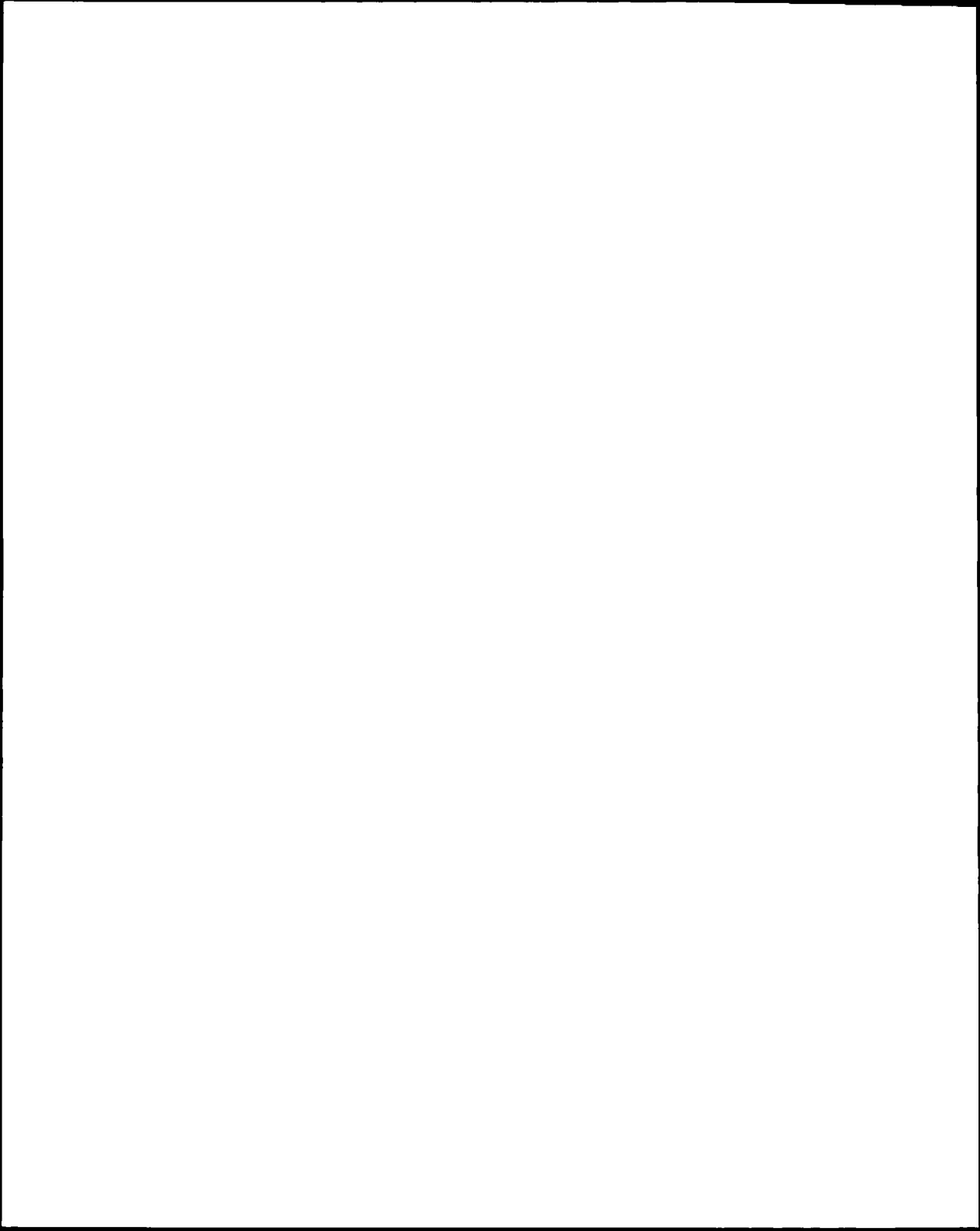
Arkivet har gennem årene erhvervet protokoller vedr. fattigvæsenet, dels fotokopier, fra Landsarkivet, dels originale. Vi har nu et materiale der, stort set, dækker tiden 1797-1932. For god ordens skyld gøres opmærksom på, at bestemmel-

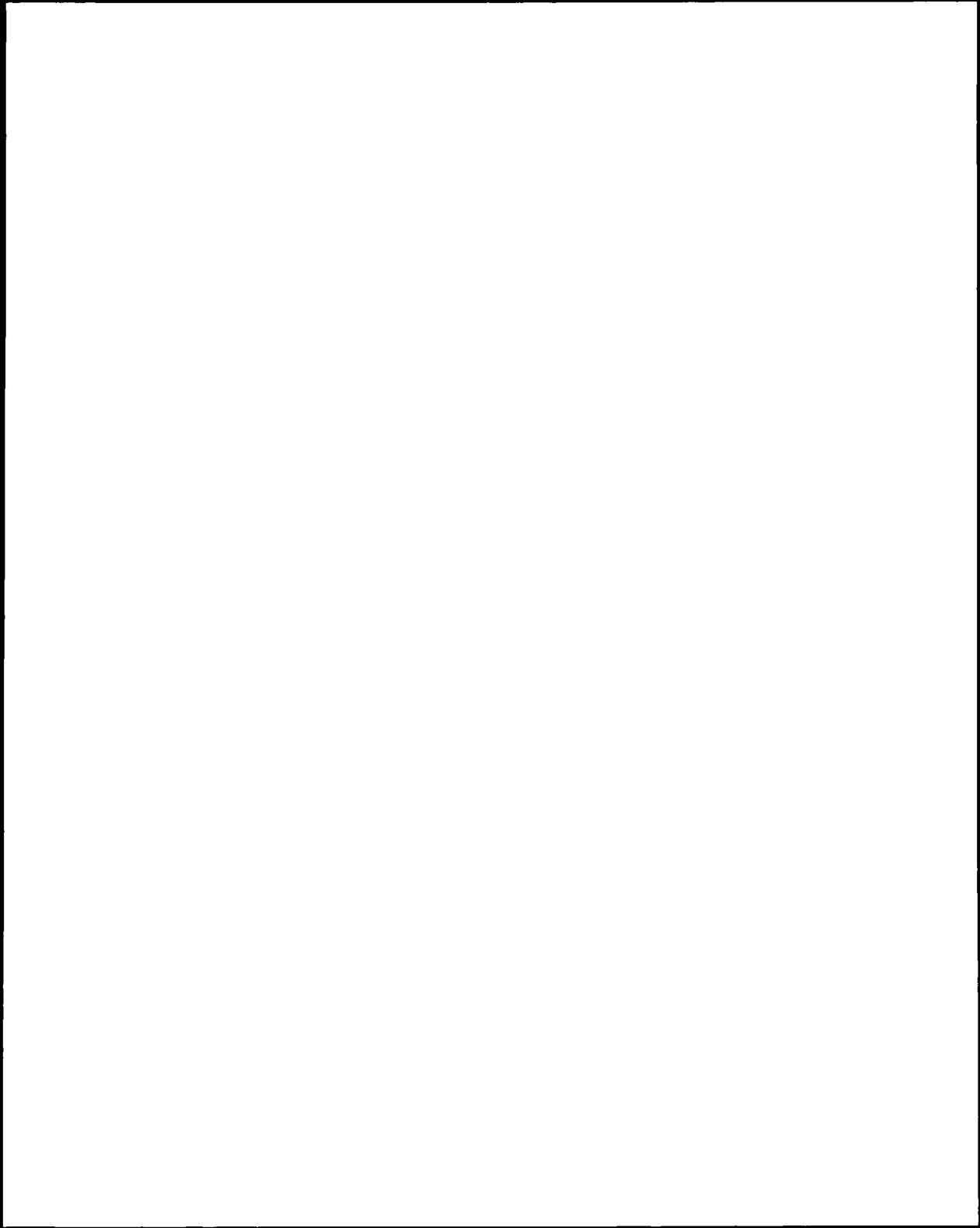
serne om ikke offentlig adgang (80 år) mere end overholdes. Arkivfolk vil vide, at det er et meget følsomt område.

Vi har ikke noget tal på de henvendelser, der har været på vort arkiv. Kirkebøger og folketællingslister er der fri adgang til i bibliotekets åbningstid, så af denne grund har vi opgivet at notere antal af henvendelser og besøg.

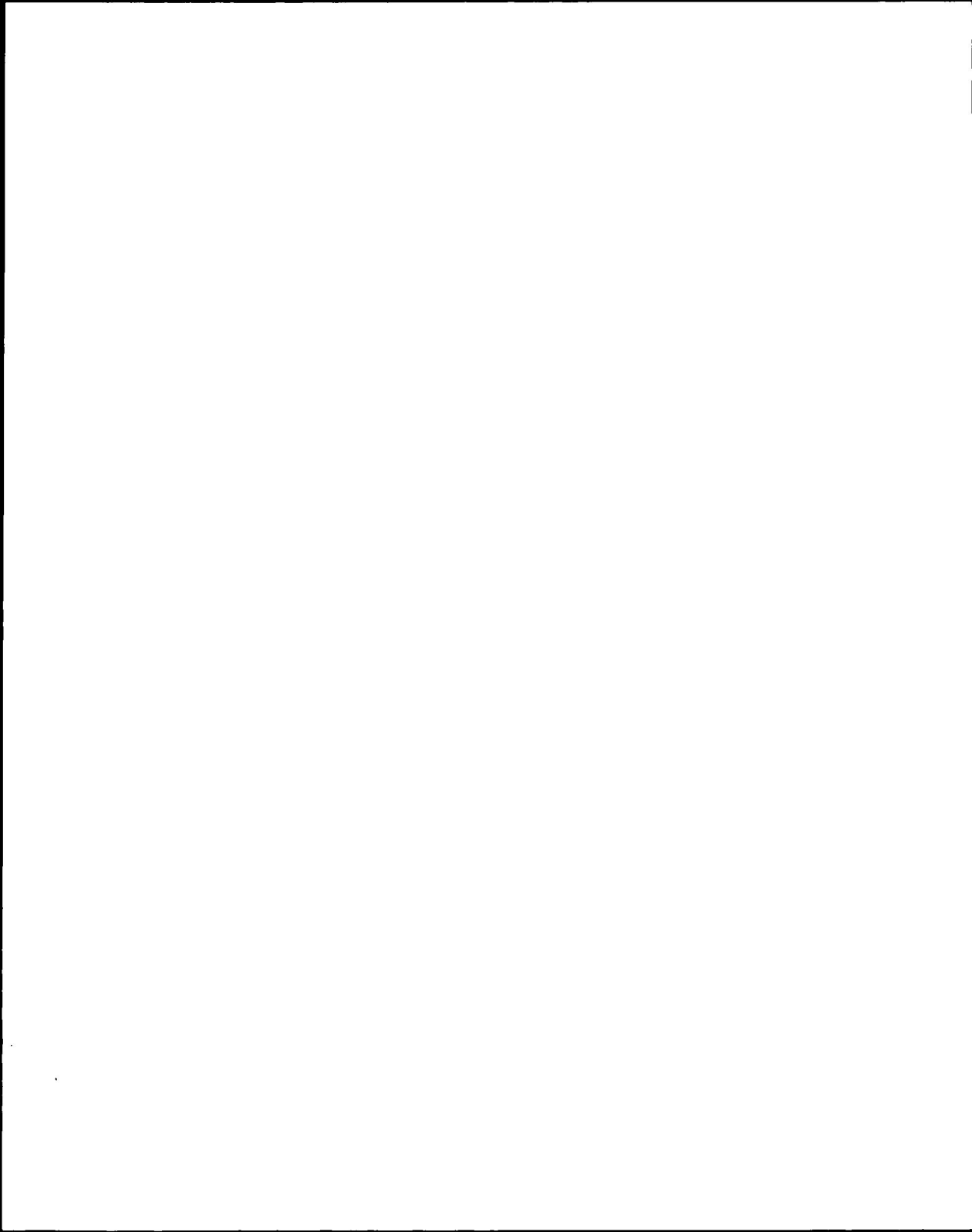
Tak til de, der har afleveret arkivalier til os, og en opfordring til de, der kommer ud for at skulle »rydde op«, ved ejerskifte, eller dødsfald. Arkivet er altid interesseret i at modtage papirer og dokumenter, uanset om det er gamle eller nye.

[The page contains extremely faint and illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the document. The text is too light to transcribe accurately.]

Indhold

C. P. Jensen: De baltiske flygtnings tilværelse og barske oplevelser under 2. verdenskrig	3
V. S. Lauritsen: Erindringsbilleder - I	14
L. G. Ipsen: Flygtningekunst	22
Hans Jensen: Et æresskud og dets følger	32
Frode Sørensen: Før og efter 1940 - som jeg husker det	37
K. Høgsbro Østergård v. Olga Pedersen: De hellige kilder	58
Anker Ovnbøl: De første ti Aars Børn på Aandssvageanstalten i Ribe	68
Claus Friisberg: Metal i Varde	78
Hubert Krins: En Skeel i Tübingen	94
Jens Kusk: Historie på lydbånd	100
Emmy Kall Bertelsen og Jørgen Wangel: Madammens Mandø-minder	103
Jens Kusk: Afen landsbyhåndværkers optegnelser	109
Jørgen Dieckmann Rasmussen: Besættelsestiden i erindring	115
Ella Hansen: Besættelsestidens hverdag i Skads	116
H. K. Kristensen-Prisen 1990	123
Et udvalg af historisk litteratur om Ribe amt	125
Nye medlemmer	131
Bestyrelsens beretning	132
Regnskab for året 1989	134
Fra lokalarkivernes arbejdsmark i Ribe Amt i 1989	136
Beretninger fra amtets lokalhistoriske arkiver 1989	139